ՀՈՐԻԶՈՆ
ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

horizon | HÉBDOMADAIRE ARMÉNIEN – Supplément en français | ARMENIAN WEEKLY – English supplement

VOL. 48 / No. 4-5 (2452-2453), 8+4+4+16 էջ

29 ՅՈՒՆԻՍ-6 ՅՈՒԼԻՍ / 29 JUIN-6 JUILLET / JUNE 29-JULY 6, 2026

KOMITAS
SALON FUNÉRAIRE
Entrusted for over 25 years
Journey Home™ coverage included with
new pre-arrangement contracts* ($595 value)
www.komitas.ca (514) 331-0400

Խմբագրական
Պարտութեան «խաղաղութիւնը»

Հայաստանի վերջին ընտրութիւնները սովորական ընտրապայքարի սահմաններէն դուրս էին։ Հարցը այլեւս իշխանութիւն փոխելու կամ պահելու հոլովոյթը չէր միայն. խնդրոյ առարկան այն էր, թէ Հայաստան ինչպիսի՛ ուղիով պիտի ընթանայ, եւ ի՛նչ պիտի մնայ պետականութենէն, եթէ պարտութիւնը՝ «խաղաղութեան», իսկ զիջողականութիւնը՝ «պետական իմաստութեան» անուան տակ շարունակուի պարտադրուիլ ժողովուրդին։

Նիկոլ Փաշինեանի իշխանութեան օրով «խաղաղութիւն» բառը դատարկուած է իր բովանդակութենէն։ Այն այլեւս անվտանգութեան երաշխիք չէ, այլ՝ քաղաքական չանտաժի գործիք։ Ժողովուրդին կը պարտադրուի լռել, չհարցականել ու չդիմադրել, որովհետեւ ամէն առարկութիւն կը ներկայացուի իբրեւ պատերազմի դրդապատճառ։ Արցախի մասին խօսիլը վտանգաբեր կը նկատուի, ազգային արժանապատուութիւնը կը պիտակաւորուի իբրեւ արկածախնդրութիւն, իսկ զիջումներուն դէմ կանգնիլը՝ իբրեւ «ռեւանշիզմ»։

Աւելի մտահոգիչն այն է, որ Երեւանի իշխանութեան բառամթերքը օր ըստ օրէ կը նոյնանայ Պաքուի հռետորաբանութեան հետ։ Երբ Ատրպէյճան ընդդիմութիւնը «ռեւանշիստ» կը կոչէ, նոյն որակումը քիչ անց կը հնչէ ՔՊ-ականներու բերնով։ Երբ Պաքու կը փորձէ փակուած յայտարարել Արցախի հարցը, Երեւանէն նոյն տրամաբանութիւնը սպասարկող արտայայտութիւններ կը լսուին։ Ալիեւ կը սպառնայ, իսկ Փաշինեան այդ սպառնալիքը ներքաղաքական գործիքի վերածելով՝ զայն կը մատուցէ իբրեւ անխուսափելի իրողութիւն։

Այս ամբողջ ընթացքը պատահական չէ։ 2020-էն ետք Ատրպէյճան Հայաստանի մէջ տեսած է այնպիսի իշխանութիւն մը, որ պատրաստ է պարտութիւնը հիմնաւորելու, զիջումը արդարացնելու եւ ազգային դիմադրողականութիւնը ջախջախելու։ Նոյն այս «նոր իրողութիւններու» մթնոլորտին մէջ է, որ Պաքուն սկսած է բացայայտօրէն առաջ մղել այսպէս կոչուած «Արեւմտեան Ատրպէյճան»-ի թեզը։ Համաժողովներ, փառատօներ, պետական ֆինանսաւորում, «վերադարձի» պահանջներ. այս բոլորը այլեւս քարոզչական պատահականութիւններ չեն, այլ՝ պետական օրակարգի անբաժան բաղադրիչներ։

Մինչդեռ Հայաստանի իշխանութիւնը կը շարունակէ ժողովուրդը համոզել, թէ վտանգը չափազանցուած է, կամ թէ այդ թեմաները ընդդիմութեան կողմէ սերմանուած վախեր են։ Բայց երբ Ատրպէյճան պետական մակարդակով կը խօսի Հայաստանի տարածք «վերադառնալու» մասին, իսկ Երեւանի իշխանութիւնը համահունչ խստութեամբ չի հակազդեր, հարցը այլեւս պարզապէս քարոզչութեան չի վերաբերիր. խնդիրը պետական կամքի բացակայութիւնն է։

Վերջին տարիներուն Հայաստանի կորուստները միայն տարածքային չեն եղած։ Սեղմուած է ոչ միայն քարտէսը, այլեւ՝ պետական մտածողութեան հորիզոնը։

Նախ բռնագրաւուեցաւ Արցախի մէկ մասը, յետոյ՝ ամբողջ Արցախը, ապա հարուածի տակ դրուեցան Հայաստանի սահմանները։ Այսօր վտանգը աւելի մեծ է, որովհետեւ փորձ կը կատարուի խաթարելու նաեւ Հայաստանի ներքին էութիւնը՝ յիշողութիւնը, ինքնութիւնը, դիմադրութեան ոգին եւ ապագայի տեսլականը։

Ահա թէ ինչո՛ւ Փաշինեանի «խաղաղութեան դարաշրջանը» խաղաղութեան ծրագիր չէ, այլ՝ նորանոր զիջումներու քաղաքական նախապատրաստութիւն։ Պատերազմի վտանգը ժողովուրդի դիմադրութեան մէջ չէ. նոր կորուստներու իրական աղբիւրը այն իշխանութիւնն է, որ թշնամիին սպառնալիքը կը վերածէ ներքին հնազանդութեան գործիքի եւ պարտութիւնը կը ներկայացնէ իբրեւ խաղաղութիւն։

Միաւորուող ընդդիմութեան օրակարգին վրայ՝ կեղծուած ընտրութիւններու հարցը եւ նոր զիջումներու կանխումը

Կեղծուած ընտրութիւններու հարցը եւ Հայաստանի կողմէ հնարաւոր նոր տարածքային զիջումներու կանխումը պիտի ըլլան միաւորուող ընդդիմութեան գլխաւոր օրակարգային կէտերը, «Ազատութիւն» ձայնասփիւռին յայտնեց «Հայաստան» դաշինքի անդամ, ՀՅԴ Գերագոյն մարմինի ներկայացուցիչ Իշխան Սաղաթէլեան։

Ընդդիմադիր ուժերու համախմբման մասին նախապէս յայտարարած էր «Ուժեղ Հայաստան» կուսակցութեան առաջնորդ Սամուէլ Կարապետեան՝ նշելով, որ հայրենիքի ապագայով մտահոգ ընդդիմադիր ուժերը պէտք է միանան եւ ձեւաւորեն յետընտրական ընդդիմադիր համագործակցութեան նոր հարթակ։ Սաղաթէլեան ողջունեց նախաձեռնութիւնը՝ ընդգծելով, որ «Հայաստան» դաշինքը վաղուց նման համագործակցութեան անհրաժեշտութեան մասին խօսած է։ Անոր համաձայն, քննարկումներու ընթացքին պիտի յստականայ, թէ նոր ձեւաչափը պիտի ըլլայ ընդդիմադիր կոալիցի՞ա, կոմիտէ՞, թէ այլ կառոյց, սակայն գլխաւոր նպատակը ընդդիմադիր ուժերու համադրուած աշխատանքն է յետընտրական փուլին մէջ։ Սաղաթէլեանի խօսքով, ընդդիմութիւնը կը պատրաստուի դիմել Սահմանադրական Դատարան՝ ընտրական խախտումներու վերաբերեալ փաստերով եւ օրինակներով հիմնաւորուած փաթեթ ներկայացնելով։ Ան նաեւ չբացառեց, որ այդ ընթացքին տեղի ունենան բողոքի գործողութիւններ։ Անդրադառնալով Սահմանադրական Դատարանի դերակատարութեան՝ Սաղաթէլեան նշեց, որ դատարանը պէտք է ընտրութիւն կատարէ՝ կա՛մ առաջնորդուիլ Սահմանադրութեամբ եւ արձանագրել խախտումները, կա՛մ դառնալ գործող իշխանութեան կցորդը։

Եօթ քաղաքական ուժեր դիմեցին Սահմանադրական Դատարան՝ վիճարկելով ընտրութիւններուն արդիւնքները

Եօթ քաղաքական ուժեր դիմեցին Սահմանադրական Դատարան՝ վիճարկելով յունիս 7-ի խորհրդարանական ընտրութիւններուն արդիւնքները եւ պահանջելով զանոնք անվաւեր ճանչնալ։ Դիմողներուն մէջ են խորհրդարան անցած «Ուժեղ Հայաստան» եւ «Հայաստան» դաշինքները, ինչպէս նաեւ խորհրդարանէն դուրս մնացած հինգ ուժեր։

Կեդրոնական ընտրական յանձնաժողովի հրապարակած արդիւնքներուն համաձայն՝ Ազգային ժողովին մէջ Քաղաքացիական Պայմանագիրը ստացած է 64 աթոռ, «Ուժեղ Հայաստան»-ը՝ 29, իսկ «Հայաստան» դաշինքը՝ 12։

Դիմող ուժերը կը մատնանշեն վարչական միջոցներու չարաշահում, հանրային լրատուամիջոցներու անհաւասար օգտագործում, ատելութեան խօսք, ընտրակաշառքի վերաբերեալ պնդումներ եւ երեք ընտրատեղամասերու մէջ վերաքուէարկութիւն չկազմակերպելու մասին Կեդրոնական ընտրական յանձնաժողովի խնդրայարոյց որոշումը։

Սահմանադրական Դատարանը պարտաւոր է որոշում կայացնել դիմումի մուտքագրման օրէն ոչ ուշ, քան 15 օրուան ընթացքին։

Սահմանադրական Դատարանը յայտնեց, որ քանի որ ներկայացուած դիմումները կը վերաբերին նոյն հարցին, «Սահմանադրական Դատարանի մասին» սահմանադրական օրէնքի 41-րդ յօդուածին համաձայն՝ դիմումները միաւորուած են եւ պիտի քննուին նոյն դատական նիստին ընթացքին։ Նիստը տեղի պիտի ունենայ յունիս 26-ին, ժամը 11:00-ին։

Al★Nejmah
MIDDLE EASTERN SUPERMARKET
NOW OPEN
Սեփականատէր
Յարութ Միփան
Ընտանեկան բացառիկ գործառնութիւն
ուր կը գտնէք ձեր բոլոր կարիքները
ուտելիքներու վերաբերեալ
IN HOUSE
COFFEE ROASTING & GRINDING
ROASTING FRESH NUTS
SESAME GRINDING TO MAKE FRESH TAHINA
TANOOR BREAD & IRAQI SAMOON
Սուրճ աղալ եւ խարկել
Հնտեղէն աղալ օրական դրութեամբ
Շուշմայ աղալ եւ թահինի պատրաստել
Թոնիրի հաց եւ իրաքեան սոմուն
Supermarket | Restaurantl I Bakery I Halal Butcher
Վաճառատուն, ճաշարան, փուռ, մսավաճառ
PHONE: 289.232.1200
3085 Hurontario St, Unit 1-6, Mississauga

Մոնթրէալի մէջ տեղի ունեցաւ Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ «Դրօ եւ Աննա Փիլիկեան» Շաբաթօրեայ վարժարանի 2025-2026 տարեշրջանի Ամավերջի հանդէսը

Ս. Յակոբ Մայր եկեղեցւոյ «Դրօ եւ Աննա Փիլիկեան» Շաբաթօրեայ վարժարանի Ամավերջի հանդէսը տեղի ունեցաւ Շաբաթ, 6 յունիս 2026-ի առաւօտեան ժամը 11:00-ին, Ս. Յակոբ Ազգային վարժարանի «Բաստրմաճեան» Թատերասրահին մէջ:

Հանդէսը սկսաւ Հայաստանի եւ Ս. Յակոբ վարժարանի քայլերգներով, որմէ ետք Տիգրանակերտ խումբի աշակերտները բարի գալուստի խօսքերով հանդէս եկան:

Երաժշտութեան ուսուցիչ Յովսէփ Զաղլասեանի ղեկավարութեամբ, վարժարանիս աշակերտները երգեցին «Գարուն», «Հայոց Այբուբեն», «Արտուտիկ», «Կաքաւիկ» եւ «Տարուան չորս եղանակները» երգերը, մեծ խանդավառութիւն ստեղծելով սրահէն ներս:

Բեմ բարձրացան Վան եւ Էրեբունի խումբերու աշակերտները եւ իրենց վտիտ բայց ճկուն շարժումներով ներկայացուցին «Գլուխ, ուս ու մատիկներ» երգին պարը:

Անոր յաջորդեց արտասանութիւններու փունջ մը՝ Գարուն, Ամառ, Աշուն եւ Ձմեռ, որոնք յաջորդաբար ներկայացուեցան Սիս, Անի, Էրեբունի եւ Վան խումբերուն կողմէ:

Վարժարանիս աշակերտ Անթոնի Ֆարահ դաշնամուրի վրայ հմուտօրէն նուագեց Ա. Խաչատուրեանի Անտանթինօ կտորը, որմէ ետք խումբ մը աղջիկներ պարեցին «Ուզունդարա» պարը, իսկ տղաքը՝ «Արցախ» պարը, ղեկավարութեամբ տիկին Զեփիւռ Լուլուին:

Հասաւ հանդէսի ամենահետաքրքրական բաժինը՝ Թատերգութիւնը: Տիկին Սեդա Մանկասարեան Պալիոզեանի ղեկավարութեամբ, վարժարանիս աշակերտները վարպետօրէն ներկայացուցին «Տարուան չորս եղանակները», որուն մէջ մայր բնութիւնը իր չորս զաւակները հաւաքած կը զրուցէ անոնց հետ, մինչ չարաճճի քամին, որոտումն ու փոթորիկը կու գան ու կ'աւրեն ամէն ինչ, որ մայր բնութեան չորս զաւակները կառուցած էին: Մայր բնութիւնը կը յորդորէ ու կը քաջալերէ զիրենք, որ վերստին վերաշինեն այն ինչ որ քամին, որոտումն ու փոթորիկը քանդած էին, ընդգծելով համբերութեան, յարատեւութեան եւ համագործակցութեան արժէքը:

Թատերգութենէն ետք, անգամ մը եւս Տիգրանակերտ խումբի աշակերտները բեմ բարձրացան եւ ոգեւորութեամբ ներկայացուցին ուսումնական տարուան յիշարժան պահերը: Անոնք յիշեցին մեղուաբուծարան այցելութիւնը, Ղափամայի օրը, Կաղանդի հաւաքոյթը, թէ ինչպէ՛ս սորվեցան Սասունցի Դաւիթի դիւցազնավէպի ուսուցումը, Տեառնընդառաջի խորհուրդը, Պահքի եօթ շաբաթներն ու անոնց անունները, Զատկուան հաւաքոյթն ու հաւկթախաղը, Ապրիլեան եղեռնի յուշարձանի այցելութիւնը, Մայրերու օրուան առթիւ ծաղիկներու պատրաստութիւնը, Մայիսեան յաղթանակին նուիրուած տողանցքի մասնակցութիւնը եւ այլն:

Գեղարուեստական բաժինը շարունակուեցաւ, երբ Տիգրանակերտ խումբէն Լորի Քեսապլեան մեներգեց «Սարդարապատ» երգը, որուն ընկերակցեցան Կարօտ Արսլանեան եւ Յակոբ Ակոբեան:

Ապա խօսք առաւ վարժարանիս տնօրէնուհի տիկին Շողիկ Ազարիկեան Ադամեան: Ան բարի գալուստ մաղթեց բոլորին, յատուկ շնորհակալութիւն յայտնեց ծնողներուն, որոնք անվերապահօրէն իրենց զաւակները վստահած են այս կրթօճախին, որ արդէն 65 տարիներէ ի վեր անխափանօրէն կը գործէ ու իր տաքուկ գիրկին մէջ կը հասցնէ սերունդներ, որոնք ամուր կառչած կը մնան իրենց արմատներուն, լաւ կը ճանչնան իրենց լեզուն, մշակոյթը եւ հաւատարիմ տէրն ու պահակներն են իրենց ինքնութեան:

Տնօրէնուհին յատուկ շնորհակալութիւն յայտնեց նաեւ Ս. Յակոբ Մայր եկեղեցւոյ Հոգաբարձութեան եւ հովիւին, որոնք մշտապէս զօրավիգ կանգնած են Շաբաթօրեայ վարժարանին եւ ոչ մէկ ճիգ կը խնայեն անոր բարգաւաճման: Տիկին Ազարիկեան անդրադարձաւ նաեւ Ծնողական յանձնախումբին տարած աշխատանքներուն, որոնք տարուան ընթացքին իրենց մասնակցութիւնը բերին իւրաքանչիւր ձեռնարկի, որպէսզի յաջողութեամբ պսակուին անոնք:

Ան յատուկ շնորհակալութիւն յայտնեց նաեւ բոլոր նուիրատուներուն եւ հայ դպրոցին հաւատացող բոլոր բարերարներուն, որոնք անուղղակիօրէն իրենց ներդրումը կը բերեն վարժարանի բարգաւաճման:

Այնուհետեւ գնահատանքի յուշանուէրներ յանձնեց այն աշակերտներուն, որոնք շաբաթ մը առաջ մասնակցած էին Հայաստանի Ա. Անկախութեան նուիրուած տողանցքին:

Օրուան պատգամը փոխանցեց Տ. Գառնիկ Աւագ Քհն. Գոյունեան եւ իր խօսքին մէջ անդրադարձաւ ցուցադրուած տեսերիզին մէջ փեթակին ու անոր իւրաքանչիւր բջիջին մէջ գրուած աշակերտներու անուններուն մասին եւ հաստատեց, թէ իրապէս վարժարանիս աշակերտները կը նմանին մէկական մեղուներու, որոնք ամբողջ տարի մը աշխատեցան, սորվեցան, գրեցին, կարդացին ու երգեցին միշտ հայերէն: Հուսկ, Տէր Գառնիկը «Հայր Մեր» աղօթքով փակեց ձեռնարկը:

Հանդէսի աւարտին բոլոր ներկաները հրաւիրուեցան վարժարանիս խմբավայրը եւ հիւրասիրուեցան Ծնողական յանձնախումբին կողմէ պատրաստուած ուտելիքներով: Տեղի ունեցաւ նաեւ վիճակահանութիւն եւ վաճառուեցան Հայրերու օրուան առիթով յուշանուէրներ, պատրաստուած տնօրէնութեան կողմէ:

Ներկաները գոհունակութեամբ եւ շատ բարձր տրամադրութեամբ բաժնուեցան ու հաստատեցին, թէ Սեպտեմբեր ամսուան անգամ մը եւս պիտի հաւաքուին Շաբաթօրեայ վարժարանի հովանոցին տակ ու շարունակեն հայեցի կրթութեան եւ ազգային դաստիարակութեան գեղեցիկ ուղին:

Շաբաթօրեայ վարժարանի Տնօրէնութիւն

Սեդա Թօփուզեան նշանակուած է Գանատայի քաղաքապետարաններու միութեան տնօրէններու խորհուրդի անդամ

Լաւալի քաղաքապետական խորհուրդի անդամ Սեդա Թօփուզեան նշանակուած է Գանատայի քաղաքապետարաններու միութեան Կառավարիչ մարմինի անդամ՝ ներկայացնելով Լաւալ քաղաքը համազգանատական մակարդակի վրայ: Միաժամանակ, ան պիտի ծառայէ որպէս Լաւալի միակ ներկայացուցիչը միութեան՝ Քեպէգի խմբակի գործադիր յանձնախումբին մէջ:

Թօփուզեան յայտնած է, թէ այս նշանակումը առիթ պիտի ընծայէ քաղաքապետական ղեկավարներու հետ համատեղ աշխատանք տանելու եւ բնակարանաշինութեան, ենթակառոյցներու, հանրային ապահովութեան ու կլիմայական մարտահրաւէրներու վերաբերեալ Լաւալի առաջնահերթութիւնները ազգային մակարդակով ներկայացնելու:

ՀՅԴ ԳԵՄ-ի Մոնթրէալ-Լաւալի մասնաճիւղի անդամները այցելեցին Գանատայի խորհրդարան

ՀՅԴ ԳԵՄ-ի Մոնթրէալ-Լաւալի «Լեւոն Շանթ-Բեկոր Աշոտ» մասնաճիւղի անդամներու պատուիրակութիւն մը երկուշաբթի, յունիս 15-ին այցելեց Օթթաուա՝ մօտէն ծանօթանալու Գանատայի խորհրդարանական համակարգին եւ ժողովրդավարական կառոյցներուն:

Պատուիրակութիւնը հիւրընկալուեցաւ դաշնակցային երեսփոխան Ֆայսալ Էլ-Խուրիի կողմէ, որ հանդիպում ունեցաւ երիտասարդներուն հետ, քննարկեց զանոնք հետաքրքրող հարցեր եւ լուսաբանեց խորհրդարանի աշխատանքներուն մասին:

Այցելութեան ընթացքին ԳԵՄ-ի անդամները շրջայց կատարեցին Գանատայի խորհրդարանին մէջ, ներառեալ նիստերու մայր դահլիճը եւ խորհրդարանական յանձնաժողովներու սրահները: Անոնք նաեւ հետեւեցան խորհրդարանական բանավէճի մը՝ աւելի մօտէն ծանօթանալով օրէնսդրական գործընթացներուն, խորհրդարանական քննարկումներուն եւ երկրի քաղաքական օրակարգին վրայ գտնուող հիմնական հարցերուն: Այցելութիւնը երիտասարդներուն համար կարեւոր առիթ մը հանդիսացաւ՝ աւելի լաւ հասկնալու Գանատայի ժողովրդավարական հաստատութիւններու աշխատանքը եւ ընտրեալ ներկայացուցիչներու դերը երկրի ընդհանուր քաղաքականութեան ձեւաւորման մէջ:

Տեղի ունեցաւ ՀՅԴ Գանատայի Պատանեկան Միութեան վարիչներու վերաորակաւորման սեմինարը

Յունիս 5-7 շաբաթավերջին ընթացքին, Քեպէգի մէջ տեղի ունեցաւ ՀՅԴ Գանատայի Պատանեկան Միութեան վարիչներու վերաորակաւորման սեմինարը, մասնակցութեամբ 34 վարիչներու եւ Ընդհանուր Վարիչ Մարմինին, որոնք ժամանած էին Քեպէգէն, Թորոնթոյէն, Գեմպրիճէն եւ Վանգուվըրէն: Սեմինարի պաշտօնական բացումը տեղի ունեցաւ ուրբաթ երեկոյեան: Դաստիարակչական ծրագրին մշակմամբ զբաղող ընդհանուր պատասխանատուն վարիչներուն բացատրեց սեմինարին նպատակը, անոնց բաժնեց թղթապանակներ եւ ներկայացուց սեմինարին օրակարգը:

Երեք օրերու ընթացքին, համագործակցութեան (team-building – ընկհ. Նորա Արուշեան), նախահաշիւի պատրաստութեան եւ նիւթականի կարգաւորման (budget planning – ընկ. Հայկ Վանլեան) եւ միութեան տարբեր մասնաճիւղերուն միջեւ հաղորդակցութեան ու նիւթերու յստակ բաժանումի (ընկ. Սերոբ Գարայեան/ընկհ. Արիանէ Թասլաքեան) գործնական աշխատանոցներուն զուգահեռ՝ վարիչները ունկնդրեցին դաստիարակչական դասախօսութիւններ: Անոնց փոխանցուեցան հետեւեալ նիւթերը. «Պատանիին տարիքային հանգրուանները» (ընկհ. Նորա Արուշեան), «Վարչակարգեր» (ընկ. Գրիգոր Դերձակեան), «Conflict Resolution» (ընկհ. Լորի Ապրաքեան), «Public Speaking» (պրն. Զաւէն Կէօնճեան) եւ «Ինչպէ՞ս ներգրաւել նոր պատանիներ» (ընկհ. Փաթիլ Եսայեան):

Զոյգ օրերու երեկոյեան, վարիչները մտերմիկ մթնոլորտի մը մէջ զրուցեցին իրարու հետ, խմբուեցան խարոյկին շուրջ, երգեցին ազգային-յեղափոխական երգեր եւ զուարճացան խմբային խաղերով: Շաբաթավերջի ընթացքին, վարիչները իրարու հետ խորհրդակցելով՝ կրկին անգամ նկատեցին, թէ ինչքան անհրաժեշտ եւ կարեւոր է իրենց խաղացած դերը՝ հայրենատէր սերունդի մը դաստիարակութեան հարցով եւ վճռեցին նոր թափով շարունակել իրենց առաքելութիւնը:

Կիրակի կէսօրէ ետք սեմինարը պաշտօնապէս փակուեցաւ, եւ բոլորը խանդավառ ու նոր գիտելիքներով զինուած վերադարձան իրենց շրջանները:

ՀՅԴ Գանատայի Պատանեկան Միութիւններու Ընդհանուր Վարիչ Մարմին

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՔԻՒՐՔՃԵԱՆ կամ ՎԱՐԺԵՑՈՒՄ ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ
(Սփիւռքեան մտածողութիւն մը)

ՎԵՐՋԱԲԱՆ

Սփիւռքահայ իրականութեան մէջ, ընկալումներու եւ դուրսին հետ յարաբերութեան ուղին կարելի չէ շարունակել աւանդական-կրկնողական մտայնութեամբ, խորհած է Քիւրքճեան, ինչպէս տեսանք։ Անկասկած, աւանդութիւնը կրկնողական ըլլալու սահմանուած երեւոյթ մը չէ, այլ ստեղծագործ փոխանցումներու կտակ մըն է, որ կրկնողական կ՛ըլլայ՝ երբ անատակութիւնը չի կրնար զայն հասկնալ իբր այնպիսին, չի կրնար իրը, նորը ստեղծել։ Աւանդութեան լաւագոյն «պահպանում»ը՝ անոր նորումն է (իր բառն է ասիկա)։ Աւանդական-կրկնողականով նկատի ունեցած է ակնարկեալ անատակութիւնը, որ ինքզինք փակած է եւ կը փակէ՝ չկարենալով, ուստի՝ չկամենալով կտակը ի գործ արկանել՝ ըստ իր նոր փորձառութիւններուն։

Իսկապէս սփիւռքահայ ընկալումները եւ դուրսին հետ յարաբերութիւնը ստիպողականօրէն այժմէական նկարագիր պէտք է ունենան։ Արդ, այս հաստատումը սերտօրէն առնչուած է «մշակութային ենթակայ»ին, որ մտաւորականն է։ Մշակութային ենթական, այսինքն՝ ան որ տէրն է աւանդութեան մը՝ կը գործէ։ Երբ մտաւորականը «մշակութային ենթակայ» կոչած է, ըսել ուզած է, թէ ան առաջին տէրն է աւանդութեան, կամ՝ անոր զարգացման առաջին մշակը։

Քիւրքճեան փորձած է սահմանել սփիւռքահայ մտաւորականին «իրական, փորձնական կենդանագիր»ը։ Ըստ իրեն, սփիւռքահայ մտաւորականը ան է, որուն իմացական աշխարհին մէջ ժառանգեալ մշակոյթը տուեալ մըն է եւ կարելիութիւն մը. անիկա ապրող երեւոյթ մըն է, առօրեայ, «ներկայ իրականութեան մը յղուող»։ Սփիւռքահայ մտաւորականը կոչուած է ըլլալու «համադրումի գործօն», որ իր ստանձնած մշակոյթը կը համադրէ այլ մշակոյթներու հետ։ Թիւր պիտի ըլլար կարծել, թէ անոր «համադրումի գործօն» ըլլալը՝ լոկ կը նշանակէ սեփականը եւ այլ մշակոյթները քով քովի դնող մը ըլլալ։ Քիւրքճեան անոր կից գործածած է «նորումի գործօն» բացատրոյթը։ Հետեւաբար՝ սփիւռքահայ մտաւորականին համադրումը այնպիսին պիտի ըլլայ, որ աւանդականը նորնայ։ Անոր դերը որպէս ենթակայ եւ պատասխանատու աւանդութեան փոխակերպման՝ կը գործէ զայն պատշաճեցնելով նոր պայմաններուն, ըստ անոնց նոր կշռոյթին։

Սփիւռքահայ մտաւորականի այս «կենդանագիր»ը այնքան կը յարմարի Յ. Քիւրքճեան մտաւորականին։ Իր արտայայտած բոլոր միտքերը՝ «ամենօրեայ ներկայի մը բաբախումով» ապրուեցան, եւ գործի վերածուեցան իր կողմէ։

Իր «Հանգրուանի Մը Նոթերէն» յօդուածին մէջ, որ գրած է պատասխանելու համար իրեն ուղղուած հարցումի մը, թէ ինք եւ իր սերնդակիցները իրենց ճիգով եւ լարումով՝ ի՞նչ ելքի եւ արդիւնքի հասան, վերաքաղ մը կատարած է, եւ պատասխանած։

Յիշած է, թէ իրենք կ՚ապրէին «ներիմացումը նոր տեսիլքի մը, եւ իրենց մէջ «արդէն կ՚ուրուագծուէր մերժումը Արեւելք/Արեւմուտք, հայապահպանում/ձուլում մանիքէական երկուութեան»։ Ասիկա «խախտում» մըն էր տիրող կարծրատիպային պատկերացումներու. «խախտում» մը՝ որ միաժամանակ կը դիտարկէր Արեւմուտքի հայածին նոր սերունդէն անոնք՝ որոնք հայութեան կապուած շերտ մըն էին։ Իրենք ճանչցած էին ֆրանսահայ, ամերիկահայ տարեկիցներ, որոնց մէջ տեսած էին հոգեւմտաւոր բացութիւն մը, «չըսելու համար՝ վառ հետաքրքրութիւն» մը՝ հանդէպ «հայեցիութեան ոլորտին»։ Անոնք բարդոյթներէ զերծ էին, եւ անոնց «գործնական կամ ակադեմական-տեսական տրամադրելիութիւնը»՝ թելադրիչ էր «անհուն կարելիութիւններու»։ Ինք ափսոսացած է, որ միջին-արեւելեան գաղափարաբանական կեթոն՝ այն կարելիութիւնները անտեսած էր, ուստի եւ՝ մսխած։ Սակայն հաւատացած էր, թէ տակաւին «փրկելի» էին կարելիութիւններ՝ «այս կամ այն համեմատութեամբ»։ Փրկելի՝ վասն համահայկական որակի կայացման։ Եւ կայացող որակը՝ մարդկային որեւէ համայնքի, նաեւ համայնութեան համար կենսական է։

Ի՞նչ կրցան ընել ինք եւ իր սերնդակիցները «երազուած», «սպասուած» Սփիւռքը կայացնելու համար։ Բայց ի՞նչ կարելի էր ընել «կիսակառոյց Սփիւռքի մը մէջ»։ Երբեմն խորհած է, թէ միայն կարելի է ձգտիլ «փակ, փոքրաթիւ հոգեմտաւոր հարազատներու համայնքի մը»։ Եւ երբեմն ալ չէ հրաժարած «հոգեմտաւոր հարազատներու համայնք»է մը անդին՝ կարելիութիւններու «ներիմացում»էն, այսինքն՝ երազէն եւ սպասումէն, որ ընդհանրական յանձնառութեան տեսիլքը պիտի կերպարանաւորուի, ծնունդ տալով որակաւոր համայնութեան մը։ Քիւրքճեան իր իսկ փորձառութեամբ՝ «ներիմացում»ը ըմբռնած է ոչ իբր ինքնախաբէութիւն, այլ՝ գրեթէ իբր ստուգութիւն. ըստ որուն՝ նոր գաղափարները անզգալիօրէն եւ աստիճանականօրէն կը թափանցեն թէ՛ հաստատութենական «միջնաբերդեր»է ներս, եւ թէ՝ անհատներու մտաշխարհներուն, եւ կ՚առաջնորդեն աւանդութիւնը նորելու, եւ նորելով՝ իբր կառոյցներ, իբր անհատներ եւ իբր ինքնութիւն նորնալու։

Կը խորհիմ, որ իր մօտ աւելի կշիռ ունեցած է համայնութեան վերականգնումին տեսիլքը։ Յ. Քիւրքճեան դրականօրէն ապրեցաւ, թէ՛ մտքով, թէ ալ՝ գործով։ Արդ, իր օրինակը կ՚ըսէ, թէ սփիւռքահայ մտաւորականին դերը՝ չյանձնուիլն է իր կասկածներուն, այլ հաւատք ունենալն է ընդհանրական յառաջընթացին համար նոր գաղափարներու ներգործիչ եւ վերականգնիչ ուժին...։

ԳԱՌՆԻԿ Աւ. Ք. Գ.
(Վերջ)

Երկու այրող հրամայականներ ընտրութիւններու վաղորդայնին

(Ա) Անկախ իշխանական դաշտի ընտրակեղծիքներէն, որոնք ամէն օր աւելի կը բացայայտուին, այնուամենայնիւ անուրանալի է, որ Փաշինեանի ստացած քուէներու կազմախօսութեան յստակօրէն մաս կը կազմէ «համակրական» քուէի կարեւոր շերտ մը։ Խօսքս չի վերաբերիր աշաբեկեալ քուէին։ Յայտնօրէն ՀՀ քաղաքացիներու խաւ մը կայ, որ բացէ ի բաց կեցած է այս յանցագործ իշխանութեան կողքին։ Անկասկած ասոնք այն մարդիկն են, որոնք անձնապէս նպաստաւորուած են (կամ շլացա՛ծ) փաշինեանական համակարգի «բարիք»ներէն։ Մէկ մասը՝ իշխանութեան հետ ուղիղ շահակցութեան դիրքերէ եւ մէկ կարեւոր մասն ալ՝ յոյսեր կապելով Փաշինեանի եւ իր արեւմտեան հովանաւորներուն յօրինած սուտ խոստումներուն։ Կարեւորը, սակայն, այն է, որ «համակրական» այս շերտը – որքան ալ՝ առայժմ փոխտ... մեծ նշանակութիւն ունի վիշխական այս իշխանութեան ապագային համար։ Ան չէ ծնած քաղաքական գործընթացի բնականոն առճակատումներէն։ ԱՆ ՍՏԵՂԾՈՒԱԾ Է ՅԱՏՈՒԿ ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԹՈՒՐՔԵՒԱՏՐՊԷՅՃԱՆԱԿԱՆ ԹՇՆԱՄԻԻՆ, ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԻ ՈՒԺԵՐՈՒՆ ԵՒ ՓԱՇԻՆԵԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՆԵՐՔՆԱՍԵՆԵԱԿՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ։ ԱՆ ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԱԾ Է ՅՍՏԱԿ ՆՊԱՏԱԿԻ ՄԸ ՀԱՄԱՐ։ ԱՆԻԿԱ ԹԱՆԿԱԳԻՆ ԽԱՐԻՍԽ ՄԸՆ Է, ՈՐՈՒՆ ՎՐԱՅ... ԱՆԿԱՍԿԱ՛Ծ... ՄԵԾ ՆԵՐԴՐՈՒՄ ՊԻՏԻ ԸՆԵՆ ՓԱՇԻՆԵԱՆՆ ՈՒ ԻՐ ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՆԵՐԸ ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ՏԱՐԻՆԵՐՈՒՆ ԶԱՅՆ ՏԵՒԱԲԱՐ ԱՄՐԱՊՆԴԵԼՈՎ, ԶԱՅՆ ԲԵՒԵՌԱՑՆԵԼՈՎ, ԶԱՅՆ ԸՆԴԼԱՅՆԵԼՈՎ ԵՒ ԶԱՅՆ ՎԵՐԱԾԵԼՈՎ ԵՆԻՋԵՐԻԱԿԱՆ ՏԻՊԻ ԱՊԱԶԳԱՅԻՆ ՈՒԺԻ ՄԸ ՀԱՅ ԱՆԿԱԽ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆԱՊԷՍ ԼՈՒԾԱՐԵԼՈՒ ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ։

Պարզ խօսքով, թշնամիին ծրագիրն է կազմաքանդել հայ անկախ պետականութիւնը ՀՀ քաղաքացիի՛ն իսկ ձեռքերով։ Հետեւաբար ընդդիմութեան մեծ խնդիրն է վճռակամութեամբ դիմագրաւել այս մեծ մարտահրաւէրը եւ պաշտպանել մեր ժողովուրդը հասարակութեան այս ախտին դէմ։ Այս առումով, ընդդիմութիւնը դուրս եկած է այս ընտրութիւններէն լծակային կարեւոր առաւելութեամբ մը։ Ան փակած է ճամբան փաշինեանական համակարգի միահեծան գործունէութեան, անոր գլանալով երեք հինգերորդի մեծամասնական շեմը։ Հետեւաբար այսօր կը մտնենք պայքարի մէկ նոր փուլ ընդդիմութեան ձեռքերուն մէջ ունենալով այս կարեւոր ուժականութիւնը։

Աւելցնենք անմիջապէս, որ այս ուժականութիւնը դեռ պէտք է ամրագրուի ընդդիմութեան ուժերու կուռ միասնականութեամբ եւ քաղաքական կամքով։ Քաջ գիտնալով, որ այս զէնքը զէնք չէ, եթէ ան դատապարտուած է զինարանին մէջ մնալու։ ՀՀ Կեդրոնական ընտրական յանձնաժողովը կը խոստանայ քուէներու վերահաշուարկի արդիւնքները հրապարակել Յունիսի 14-ին։ Հրամայական է, կենսակա՛ն է, որ անմիջապէս ձեւաւորուի ընդդիմութեան միասնական ղեկավարութիւնը, եւ այս վերջինը մեծ ուժականութեամբ դիմագրաւէ այս թուականը։

(Բ) Նկատի առնելով իրերու այս բարդ դրութիւնը՝ կարեւոր է, որ անգամ մը եւս լուսարձակի տակ առնուի խնդրայարոյց այն իրողութիւնը, որ ՀՀ ընդդիմադիր դաշտը ընտրութիւններուն ներկայացաւ կոտորակուած կազմախօսութեամբ։ Ընդդիմութեան առաջատար ուժերը – թէեւ քաղաքականօրէն մէկզմէկու համադիր – այնուամենայնիւ չկարողացան միացեալ թեկնածուով ներկայանալ ընտրական դաշտին։ Անոնք չկրցան արդէն իսկ ապակողմնորոշուած եւ անկայուն ՀՀ ընտրազանգուածը հզօր եւ գործօն համախոհութեամբ (active consensus) ուղղորդել դէպի այն միակ անմիջական նպատակը, որ փաշինեանական համակարգի ամբողջական լուծարումը պէտք էր ըլլար բոլորին համար։ Այդպէս չեղաւ եւ այդ բանը բնականաբար ժխտական անդրադարձ ունեցաւ ընդդիմութեան ընտրական կարելիութեանց վրայ։ Պէտք է աւելցնեմ, որ «Հայաստան» դաշինքի գլխաւոր թեւը հանդիսացող իմ կուսակցութիւնս՝ Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը, հետեւողականօրէն կանգնած էր, եւ է՛, Հայաստանի քաղաքական դաշտէն փաշինեանական չարիքը անհետացնելու առաջադրութեան վրայ։ Հետեւաբար՝ առաւել հարուածային եւ միասնական կարողականութեամբ պայքարի դաշտ իջնելու անհրաժեշտութեա՛ն վրայ։ Պէտք է իսկապէս խոշորացոյցի տակ առնել այն ճակատագրական բացը, որուն կ՚ակնարկեմ։ Եւ հասկնալ բնոյթը ընդդիմութեան այս ձեռնթափութեան։ Մէկ բան յստակ է։ Միասնականութեան նմանօրինակ բացը կարելի չէ ընդունիլ այլեւս որեւէ պատճառաբանութեամբ։ Պէտք է նաեւ ջանալ հասկնալ, թէ ինչո՞ւ ընտրական դաշտէն դուրս պահեց ինքզինք նախագահ Սերժ Սարգսեանի գլխաւորած Հանրապետական կուսակցութիւնը։ Ի՞նչ բան իրագործելու համար էր այդ որոշումը եւ ի՞նչ բան իսկապէս իրագործեց։ Ինչպէս ըսի, յառաջիկայ տարիները մեծ պատասխանատուութիւն մը կը դնեն ընդդիմութեան ուսերուն։ Առաջին հերթին՝ իսկական եւ առաւել հզօր եւ միասնական ընդդիմութիւն մը ըլլալու պատմական պատասխանատուութի՛ւնը։

Ղեկավարողի եւ ղեկավարուողի փոխ-յարաբերութեան մէջ առաւել ճակատագրականը ղեկավարողի դերն է եղած միշտ։ Եթէ այդպէս չըլլար, մենք չէինք ունենար Սարդարապատ։ Ընդդիմութեան աւագ պարտաւորութիւնն է այսօր ըլլալ արժանի ղեկավարը այս բարդ առճակատման։ ԸԼԼԱԼ ԱՐԱՄ ՄԱՆՈՒԿԵԱ՛ՆԸ ՆՈՐ ՕՐԵՐՈՒ ՄԱՐՏԱՀՐԱՒԷՐԻՆ ԵՒ ՄԵՐ ԱՊԱԳԱՆ ԶԻՆԵԼ ՀԱՆՃԱՐԵՂ ՏԱՐԲԵՐՈՒԹԵԱՄԲ։ Հարկ կա՞յ յիշեցնելու, որ Վեհիպ փաշայի ուժերը կրկին կեցած են սահմանին։ Եւ կեցած են նոյն ամբարտաւանութեամբ եւ Հայաստանն ու հայութիւնը բնաջնջ ընելու նոյն ոճրային ախորժակներով։ Եւ այս կենաց-մահու սպառնալիքին անսակարկ ընդառաջ երթալու պարտաւորութիւնն է, որ այժմ կը ծանրանայ բոլոր ազգային ուժերու ուսին։

ԿԱՐՕ ԱՐՄԷՆԵԱՆ

ԽՆԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

«Հորիզոն»ի խմբագրակազմը ի սրտէ կը շնորհաւորէ տարիներու աշխատակից Լորի Խաչերեանն ու իր ամուսինը՝ Մարտիկ Յակոբեանը, դուստրով մը (Թալիա) բախտաւորուելնուն ուրախ առթիւ։

Voyages HAIG Travel
Ձեր բոլոր ճամբորդական կարիքներուն համար հեռաձայնել՝
(514) 284-7676
ՅԱՏՈՒԿ ԳԻՆԵՐ ԴԷՊԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆ...
ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՅԱՐՄԱՐԱԳՈՅՆ ԳԻՆԵՐ
*Նոր Հասցէ՝
Voyages Haig Travel
4150 Rue Sherbrooke Ouest suite 404A, Westmount, QC H3Z 1C2
PERMIS DE QUÉBEC
Tel: + 1 514-284-7676
Email info@haigtravel.ca

horiZon
ARMENIAN WEEKLY
VOL. 32 No. 5-6 (1599-1600) JUNE 29 - JULY 6, 2026

Constitutional Court will hear opposition election dispute

YEREVAN—Armenia's Constitutional Court on June 21 announced that it will convene a hearing on June 26 to review the petitions of seven political forces that are disputing the result of the June 7 Parliamentary Elections.

On June 19, six opposition groups and one pro-government party petitioned the Constitutional Court to invalidate the official results of the June 7 parliamentary elections that gave victory to the ruling Civil Contract party.

In their separate appeals, they all alleged serious fraud which they said influenced the election outcome.

The three main opposition contenders—the Strong Armenia Alliance, the Armenia Alliance and the Prosperous Party of Armenia—accused election officials of miscounting many ballots and claimed that the authorities forced many public sector employees and security personnel to vote for Civil Contract. They also pointed to mass arrests of their members and supporters, which continued on Election Day.

The other parties that submitted separate appeals were the Wings of Unity party; the Democracy, Law, Discipline party; Alliance of Defenders of Democracy for the Republic party; and the "New Power" Reformist Party.

Considering that the aforementioned cases concern the same matter, in accordance with the law on the Constitutional Court of Armenia, these cases have been joined and will be examined at the same court session, which will take place on June 26.

For this hearing, the Constitutional Court has requested that the Central Election Commission to submit the decision adopted on the election results, the minutes on the voting results, court rulings, decisions adopted as a result of the consideration of applications (complaints) received by the election commissions, decisions of territorial election commissions on violations recorded on voting day in the registers of precinct election commissions, and decisions adopted on the voting results.

In addition, the Court also has requested the Prosecutor General's Office, the Anti-Corruption Commission, the Investigative Committee, the Internal Affairs Ministry and the Television and Radio Commission to submit information on any election-related matters.

The court also decided that the ruling Civil Contract party will act as a third party in these proceedings.

Attorney Hovhannes Khudoyan, who represents the Armenian Alliance in the Constitutional Court, told Azatutyun. am that an application will be filed with a higher court to have Judge Seda Safaryan's participation in the trial be inadmissible, on the grounds of bias.

Safaryan was included in the list of the "Alliance of Democrats" in the 2021 parliamentary elections. Arman Babajanyan's "For the Republic" party is also appealing the election results in the Constitutional Court, and in 2021 Babajanyan was in the same alliance with Safaryan.

The Constitutional Court also decided that justices Vladimir Vardanyan and Artak Zeynalyan will not participate in the hearing, since they "have biases" toward the parties to the trial.

Vardanyan was transferred to the Constitutional Court from the parliament where he was a representative of the "Civil Contract" faction, and Artak Zeynalyan, before being elected judge, was a member of Aram Sargsyan's "Republic" party, which holds seats in the Yerevan City Council.

AYF members visit Parliament Hill

OTTAWA — A delegation representing members of the Armenian Youth Federation Montreal-Laval "Levon Shant-Pegor Ashod" Chapter visited Ottawa on June 15, for an educational trip focused on Canada's parliamentary system.

The group was hosted by MP Fayçal El-Khoury of Laval—Les Îles, who met with the delegation to discuss issues of interest and provide insight into Parliament's work.

During the visit, the participants toured the Parliament of Canada, including the House of Commons and committee rooms. They also attended a parliamentary debate, where they learned more about legislative procedures, parliamentary deliberations, and key issues currently on the national agenda.

Seta Topouzian appointed to FCM

LAVAL —City Councillor Seta Topouzian has been appointed to the board of directors of the Federation of Canadian Municipalities (FCM), giving the City of Laval representation at the national level within the organization that advocates for more than 2,000 municipalities across Canada.

Topouzian also announced that she will serve on the executive committee of the FCM's Quebec caucus as Laval's sole representative. She said the appointment provides an opportunity to ensure the city's priorities and challenges are heard on issues including housing, infrastructure, public safety, and climate change.

Armenia's 2026 election: Between geopolitical rivalry, domestic fear and the search for an Armenian strategy

BY RAFFY ARDHALDJIAN[*]

As Armenia emerged from its pivotal June 7, 2026 parliamentary elections, citizens felt that their vote represented an existential choice for the country's strategic alignment. With a voter turnout of approximately 59 percent (the highest rate seen since 2017) voters handed Prime Minister Nikol Pashinyan's Civil Contract party a victory with 49.7 percent of the vote. This outcome grants them a 64-seat majority in the 105-seat legislature, including ethnic minority mandates.

The opposition's Samvel Karapetyan's Strong Armenia alliance finished second with 23.3 percent (29 seats), followed by former President Robert Kocharyan's Armenia alliance at 9.9 percent (12 seats). While all three political forces comfortably passed the legal threshold to enter the National Assembly, it remains unclear whether the two opposition alliances will choose to boycott parliament or follow through on their pledges to challenge the finalized results in court.

While the parliamentary election was "procedurally sound," the resulting mandate seemed deeply flawed, tainted by a highly distorted, polarized, and coercive political environment, as my colleague Hrair Balian argues in his recent Modern Diplomacy article. As Greg Sarkissian recently noted, Armenia's political debate should move beyond questions of patriotism and simplistic geopolitical labels. The 2026 election was not merely a contest between parties, but a reflection of two forces — geopolitical rivalry and fear — that obscure the absence of a coherent Armenian-centred national strategy. The discussion below explores the broader geopolitical forces and voter anxieties that helped shape the election.

GEOPOLITICAL RIVALRY

Against the backdrop of structural shifts in the global order, Armenia's 2026 legislative elections took place amid heightened geopolitical competition in the South Caucasus. The electoral cycle highlighted a profound domestic anxiety regarding the preservation of democratic institutions, national security, and sovereign identity during a protracted post-Soviet transition. While foreign powers aggressively used public endorsements and diplomatic threats to influence the incumbent administration, their deeper strategic objectives remained concealed beneath standard rhetoric. This regional environment was further strained by the volatile de-escalation of the U.S.–Iran conflict, which shifted the local balance of power.

Russia continues to seek to preserve its traditional influence in the former Soviet space, using security dependence and information pressure to warn Armenians against a decisive turn toward the West. In the run-up to the vote, Russian officials and state-aligned outlets repeatedly cast Pashinyan's pro-Western course as a risk to Armenia's security and economic stability. As highlighted by Radio Free Europe/Radio Liberty, this pressure culminated at the May 2026 Eurasian Economic Union (EAEU) summit in Astana. Russia, Belarus, Kazakhstan, and Kyrgyzstan issued a joint statement via Sputnik, warning that Armenia's EU integration created "significant risks" to economic security, paving the way for a formal review to suspend Armenia's membership benefits.

Neo-Ottoman Turkey and Azerbaijan (backed by Pakistan in select diplomatic and security domains) continue to push a regional order built around new transportation and energy corridors, including potential routes through Armenia's Syunik region (the Turan route in their view), with both powers signalling that ongoing negotiations and de-escalation are likelier to progress under the incumbent Armenian government.

Meanwhile, the European Union, whose relations with Moscow have been fractured since the 2022 invasion of Ukraine, sought deeper engagement in the South Caucasus. By holding high-level meetings in Yerevan and publicly embracing Armenia's European trajectory just weeks before the vote, EU leaders underscored their preference for continuity in Pashinyan's policy line. Though Armenian political discourse often cites a "collective West," the reality is more nuanced: Washington and Brussels frequently cooperate, yet their long-term interests diverge. While both actors seek to secure access to Central Asian rare earth minerals, develop Caucasus transport & energy routes that circumvent Russia and Iran, and tacitly back the incumbent administration ahead of the elections, their primary strategic objectives differ. The United States views Armenia largely through a geopolitical lens as a transit corridor to bypass regional rivals, whereas the EU, in the long run, aims to structurally integrate Armenia into its economic, legal, and regulatory framework.

Iran, despite recent strain from conflicts with Israel and the US, emerged from a confrontation with the world's most powerful military having not only survived, but with some favourable circumstances. It remains a key regional actor viewing South Caucasus developments through the lens of national security. Tehran has repeatedly warned against changes to Armenia's southern border, maintaining its role as a potent factor in the regional balance. In the run-up to the June 2026 elections, this concern deepened into acute anxiety over the US-Armenia agreement on the TRIPP transit corridor through Syunik, which Iranian officials and state media aggressively framed as a Western geopolitical maneuver designed to oversee Iran's northern border and sever its direct boundary with Armenia. Consequently, while maintaining formal diplomacy with the government, Tehran exerted rhetorical pressure on the electorate by amplifying opposition arguments that Pashinyan's pro-Western peace course invited dangerous foreign rivalries at the direct expense of Armenian sovereignty.

[...] Ultimately, none of these actors are neutral; each is driven by its own specific interests and preferred outcomes. Each relies on a different mix of security ties, economic leverage, and narrative influence to shape Armenia's choices.

As geopolitical competition intensified, Armenia's elections became increasingly entangled in the strategic rivalry of larger powers. Political messaging, media narratives, diplomatic signalling, and information campaigns sought to shape how Armenians understood both the threats facing the country and the choices available to address them. The result was a political environment in which voters were often encouraged to choose between competing geopolitical alignments rather than engage in a deeper discussion about what serves Armenia's long-term national interests. In the case of a small state situated at the crossroads of rival empires, this may be the most subtle form of external influence: not determining how its citizens vote, but shaping the framework through which they interpret their choices.

POLITICS OF FEAR

Beyond the rivalry of empires, the second major factor shaping the election was fear. Armenian voters went to the polls after years of frontline violence, devastating territorial losses, the total displacement of the population of Artsakh, economic uncertainty, and persistent existential threats to the republic's remaining borders. In such an environment, fear became a powerful force in political mobilization, weaponized by external powers and local political participants alike.

On May 10, Azerbaijani President Ilham Aliyev directly intervened in Armenia's political discourse, warning that "it is the Armenian people who will suffer" if any candidate other than Pashinyan came to power.

On one side, the incumbent administration anchored its campaign on the fear of an immediate, catastrophic war. By presenting normalization efforts and border adjustments with Azerbaijan as the only path to survival, the ruling party implicitly messaged that any disruption to the status quo would trigger an instant, overwhelming invasion. Opposition factions were collectively framed as a reckless, war-mongering front whose ascent to

Continued on page E2

A Mari Usque Ad Mare

CANADA INVESTING TO STRENGTHEN CANADIAN CULTURE AND ENSURE CANADIAN CONTENT REMAINS AFFORDABLE

In a recent press briefing made by Marc Miller, Minister of Canadian Identity and Culture and Minister responsible for Official Languages, on behalf the Canadian government, a federal investment of $600-million per year was announced that will help Canada's audio and audiovisual sector with immediate support. This investment will be able to provide the stability and support that they need to keep culture accessible and affordable for Canadian across the country. Federal investments like this will ensure that all Canadian creators, producers and broadcasters have the necessary financial support they need. Additionally this investment will provide the resources to support strong French-language production as well. The minister is also directing the CRTC to review its recent decision on regulating online streamers and Canadian broadcasters, suggesting the government wants to reassess whether the current approach is fair, effective, and in line with its broader cultural goals.

"Canadians should be able to see themselves in the films and series they watch and hear their lives reflected in the artists they listen to. That's why we are investing to support the audiovisual and audio sectors now, while bringing necessary stability as we develop new directions that will ensure Canadian content remains affordable and that our stories continue to shape our identity and how the world sees us," said Minister Miller.

FEDERAL GOVERNMENT INVESTING IN A NEW COMMUNITY HUB IN MONTREAL

In a recent press briefing made by Rachel Bendayan, MP for Outremont and Parliamentary Secretary to the Prime Minister, along side Marilou Hudon-Huot, Vice President, Development and Leasing at the Société de développement Angus, a new $11.3-million federal investment was announced that will help the development of a new inclusive and accessible community hub. This community hub will provide all the essential services that the community requires, while simultaneously strengthening support for local organizations. This investment will be funded through the Green and Inclusive Community Buildings Program.

"I am very happy and deeply moved to announce that our federal government will invest over $11.3 million to ensure the long-term viability of the Alexis-le-Trotteur daycare centre and create a new community hub in the heart of the Mile End. This project will preserve an institution that has been dear to Mile End families for over 40 years and will provide the community with a modern, accessible, and sustainable space where residents can come together, build connections, and support one another," said MP Bendayan.

Christian Yaccarini, President and CEO at the Société de développement Angus said, "This community centre project emerged in a context of real estate pressure and the weakening of community uses. The Centre de services scolaire de Montréal's (CSSDM) decision to divest itself of the building housing the Alexis-le-Trotteur daycare centre, which has been in the neighborhood for over 40 years, gave us the opportunity to acquire it, ensuring that it remains on the premises while allowing us to develop a community centre to meet the needs of the area. We are very grateful for the efforts made by the Honourable Rachel Bendayan and her team in securing this funding."

GOVERNMENT OF CANADA PROTECTING CANADIAN TRANSPORTATION COMPANY

In a recent press briefing, François-Philippe Champagne, Minister of Finance and National Revenue, announced a new $90-million loan assistance for transportation and logistics company C.A.T. North America Inc. (C.A.T.) through the Large Enterprise Tariff Loan facility. The Large Enterprise Tariff Loan (LETL) facility is a financing facility announced by the Government of Canada. It is managed by the Canada Development Investment Corporation (CDEV) through its subsidiary, Canada Enterprise Emergency Funding Corporation (CEEFC), and provides financing support for large Canadian enterprises affected by actual and potential new tariffs.

This new loan will help C.A.T. North America Inc., one of Canada's major transportation and logistics employers, maintain its operations, protect critical Canadian jobs, and preserve crucial transportation capacity while also ensuring that they continue to their reliability in the supply chain. C.A.T. North America Inc. currently employs 1,670 workers in Canada and has a fleet of over 1,500 power units and 5,000 trailers, that serves customers in manufacturing, industrial, and retail sectors all across the country.

"Our government takes action to support Canadian companies impacted by ongoing trade disruptions. C.A.T. plays a key role in Canada's economy by ensuring businesses move goods efficiently across North America. This support will help this major transportation and logistics employer continue delivering for Canadian businesses while maintaining critical transportation capacity and protecting jobs," said Minister Champagne.

ISHKHAN GHAZARIAN
Local Journalism Initiative Reporter

ARMENIA'S...

continued from page E1

power would nullify fragile diplomatic progress and plunge an unready nation back into conflict. For a population exhausted by near-continuous front-line losses, this narrative transformed the ballot into a raw choice between an imperfect, painful concessionary peace or total physical destruction. At the same time, the government portrayed itself as defending Armenia's sovereignty against Russian interference, while arresting numerous opposition figures and accusing various political actors of participating in destabilization efforts.

Conversely, the main opposition alliances countered by stoking fears that the ruling party was orchestrating a slow, piecemeal surrender of the state. They aggressively attacked the government's normalization agenda and regional transit initiatives (specifically the May 2026 TRIPP corridor agreement), framing them not as a path to peace, but as a dangerous framework that surrendered vital land and economic control to foreign interests. A central pillar of the opposition campaign warned that Pashinyan's policies would ultimately permit the mass resettlement of Azerbaijani citizens within Armenia, permanently altering the country's demographics. Furthermore, by alignment with the leadership of the Armenian Apostolic Church, the opposition argued that the administration's pro-Western course was actively erasing Armenia's national history and cultural identity to appease a hostile, pan-Turkic regional alliance.

As a result, many Armenians were not presented with a hopeful choice between competing national visions, but rather with two competing fears: fear of renewed war on one hand, and fear of gradual national decline on the other. The election thus became less a contest over Armenia's future potential than a referendum on which danger voters considered most immediate and most credible.

THE MISSING ARMENIAN STRATEGY

Amid growing rivalry between external powers, Armenian political discourse has become increasingly polarized between competing geopolitical orientations: pro-Russian, pro-Western, and more recently, a vision centred on normalization with Turkey and Azerbaijan. Missing from much of this debate is a serious discussion about how Armenia can realistically navigate this environment.

This shortcoming is not limited to the incumbent government. The opposition has also largely failed to articulate a convincing approach for dealing with great-power competition without becoming overly dependent on one external power or another.

The deeper problem is that Armenian political debate is too often framed as a choice between rival centres of power rather than a discussion about Armenia's own priorities. Throughout much of Armenian history, survival depended on navigating between larger empires. Proponents of the incumbent administration argue that its current diplomatic pivot represents a conscious break from this cycle. Yet simply shifting dependence from a traditional regional patron to Western economic and regulatory frameworks risks repeating the same pattern. True endurance requires moving beyond the habit of choosing an external protector, toward internal institutional capabilities and an independent national strategy.

The central challenge is not choosing between East and West, Russia and Europe, or confrontation and accommodation. It is developing the political thought, leadership, and institutions necessary to define Armenian interests independently and pursue them consistently. The greatest weakness revealed by the 2026 election may not be foreign influence or political polarization, but the absence of a broadly shared Armenian vision capable of rising above the binary choices presented by both domestic politics and external powers.

CONCLUSION

Armenia's 2026 elections show the difficult position of a small nation caught between the global plans of larger states. While local issues mattered, the election environment was weighed down by the strategic goals of foreign powers and the anxieties of an exhausted public. The fear of immediate war on one side or slow national decline on the other narrowed the political debate.

The immediate aftermath of the vote has only sharpened the domestic crisis. Because the ruling party failed to win a two-thirds supermajority, the political landscape has shifted from a standard electoral contest into a deep battle, with the incumbents wielding state institutions against their opponents. The government has responded with aggressive legal and administrative actions against major opposition figures, prompting six opposition parties to unite in rejecting the results.

This bitter internal warfare paralyses Armenia at the exact moment it needs unity. A country consumed by existential domestic battles cannot build the internal stability required to resist outside pressure. To break this cycle of vulnerability, Armenia must look inward, build resilient state institutions, support independent media, and shape a unified strategy centred on its own needs.

**) Raffy Ardhaldjian is a Fletcher School graduate and advisor to tech companies, public institutions, and NGOs. In his spare time, he writes about strategic topics spanning Armenia and the Armenian Diaspora.*

Ascenseur Adams Elevator
Services Inc.
PO Box 30, St-Laurent, Qc. H4L 4V4
RBQ# 1812-6474-22
www.adamselevator.ca
TEL: 514-745-4455 - FAX: 514-745-6613
RENOVATION, REPAIRS, MAINTENANCE, INSTALLATION OF ELEVATORS.
Eddie, Pedro, Joyce Oughourlian

ADONIS
Marché méditerranéen

SAUVÉ - DDO - VILLE DE QUÉBEC - LAVAL OUEST - VERTU - BROSSARD - SAINTE-CATHERINE - ANJOU - LAVAL EST - GRIFFINTOWN - GATINEAU
OTTAWA - MISSISSAUGA - SCARBOROUGH - DUNDAS - LONDON

Առ ի գնահատանք
«Հորիզոն Մետիա»-ի գործունէութեան

Compliments of
Gestion Kristapore Manoukian Inc.

corridor books

AN INDEPENDENT LITERARY HOUSE

Անկախ հրատարակչատուն՝
խնամքով պատրաստուած
գիրքերու համար:

Books, made with care.

Editing, design, and full production for serious independent authors.

Developmental editing · Copy editing · Proofreading
Cover design · Interior layout · Ebook formatting
Print & digital publishing · Online distribution

Literary translation between Armenian and English

SCAN TO ENQUIRE

GET IN TOUCH
corridorbooks.com/am
corridorbooks.com
hello@corridorbooks.com

Ontario, Canada

Canada
House of Commons
Chambre des communes
Canada
Bonne
Fête du Canada
DE LA PART DE VOS DÉPUTÉS FÉDÉRAUX LIBÉRAUX
Happy
Canada Day
FROM YOUR FEDERAL LIBERAL MPs
ANJU DHILLON
DÉPUTÉE / MP
Dorval – Lachine – LaSalle
Anju.Dhillon@parl.gc.ca
(514) 639-4497
FAYÇAL EL-KHOURY
DÉPUTÉ / MP
Laval – Les Îles
Faycal.El-Khoury@parl.gc.ca
(450) 689-4594
CLAUDE GUAY
DÉPUTÉ / MP
LaSalle—Émard—Verdun
Claude.Guay@parl.gc.ca
(514) 363-6800
STEVEN GUILBEAULT
DÉPUTÉ / MP
Laurier – Sainte-Marie
Steven.Guilbeault@parl.gc.ca
(514) 522-1339
ANTHONY HOUSEFATHER
DÉPUTÉ / MP
Mont-Royal / Mount Royal
Anthony.Housefather@parl.gc.ca
(514) 283-0171
ANGELO IACONO
DÉPUTÉ / MP
Alfred-Pellan
Angelo.Iacono@parl.gc.ca
(450) 661-4117
HON. MÉLANIE JOLY
DÉPUTÉE / MP
Ahuntsic-Cartierville
Melanie.Joly@parl.gc.ca
(514) 383-3709
NATILIEN JOSEPH
DÉPUTÉ / MP
Longueuil–Saint-Hubert
Natilien.Joseph@parl.gc.ca
(450) 928-4778
ANNIE KOUTRAKIS
DÉPUTÉE / MP
Vimy
Annie.Koutrakis@parl.gc.ca
(450) 973-5660
EMMANUELLA LAMBROPOULOS
DÉPUTÉE / MP
Saint-Laurent
Emmanuella.Lambropoulos@parl.gc.ca
(514) 335-6655
PATRICIA LATTANZIO
DÉPUTÉE / MP
Saint-Léonard – Saint-Michel
Patricia.Lattanzio@parl.gc.ca
(514) 256-4548
CARLOS LEITÃO
DÉPUTÉ / MP
Marc-Aurèle-Fortin
Carlos.Leitao@parl.gc.ca
(450) 622-8858
BIENVENU-OLIVIER NTUMBA
DÉPUTÉ / MP
Mont-Saint-Bruno–L'Acadie
Bienvenu-Olivier.Ntumba@parl.gc.ca
(450) 922-7900
ABDELHAQ SARI
DÉPUTÉ / MP
Bourassa
Abdelhaq.Sari@parl.gc.ca
(514) 323-0980
ERIC ST-PIERRE
DÉPUTÉ / MP
Honoré-Mercier
Eric.St-Pierre@parl.gc.ca
(514) 353-5882
SAMEER ZUBERI
DÉPUTÉ / MP
Pierrefonds – Dollard
Sameer.Zuberi@parl.gc.ca
(514) 624-5725

HYBRID. POWERFUL. LUXURIOUS.
2025 NX 350H
LEXUS
EXPERIENCE AMAZING
Image shown for illustration only.
LEXUS | LEXUS GABRIEL ST-LAURENT
Starting from $59,785*
3303, ch. de la Côte-de-Liesse, Saint-Laurent, QC H4N 3C2
514 747-7777, lexusgabrielstlaurent.ca
* Vehicle price reflects Manufacturer's Suggested Retail Price (MSRP) in Canadian dollars and includes delivery and destination charge of $2,205.00, A/C charge of $100.00, tire levy of $22.50 and, if leased or financed - applicable RDPRM fee of up to $48.40 and PPSA service fee of up to $4.00 (varies by lease/loan/term/province), the luxury surcharge (if, and where applicable) that your selling dealer may apply to the final negotiated vehicle price, and dealer fees of up to $695.00. GST, QST, insurance, and license are not included. Conditions apply. Contact Lexus Gabriel St-Laurent for more information.

CAMAM
CENTRE D'ASSISTANCE MONDIALE ARMÉNIEN DE MONTRÉAL
Current Fundraising Campaigns
Our goal is to assist and provide financial aid to at-risk communities around the world and help them to overcome the many hardships that they face in their native countries.
To donate online visit www.camam.org
General Donations
Aid to Artsakh
Campagnes de financement en cours
Notre objectif est d'aider et de fournir une aide financière aux communautés à risque du monde entier et de les aider à surmonter les nombreuses difficultés auxquelles elles sont confrontées dans leur pays d'origine.
Pour faire un don en ligne visiter www.camam.org
3401 Rue Olivar-Asselin Montréal, Quebec H4J 1L5 Canada
397 boul. des Prairies Laval, Quebec H7N 2W6 Canada
45 Hallcrown Place Willowdale, Ontario M2J 4Y4 Canada

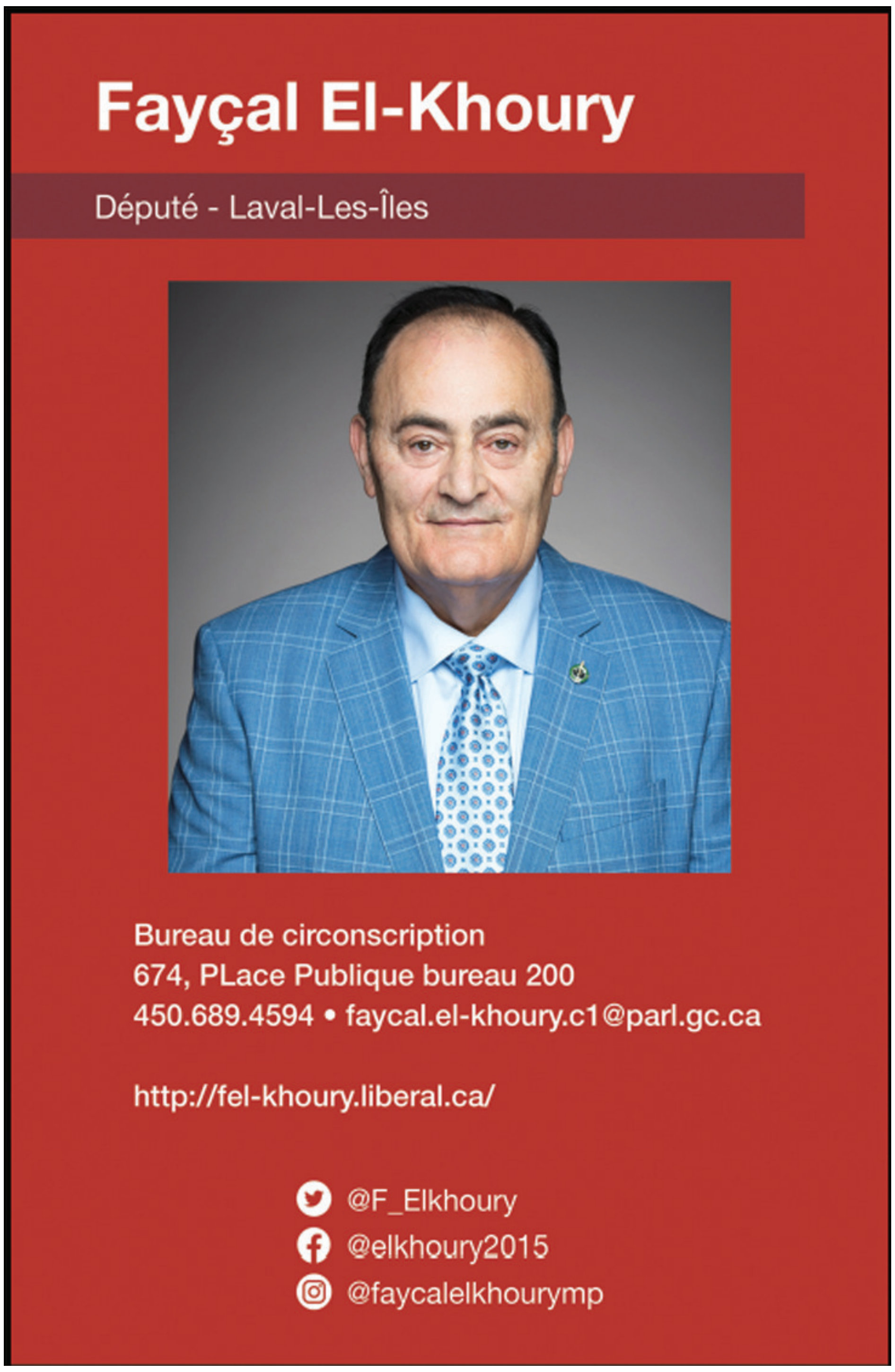
Fayçal El-Khoury
Député - Laval-Les-Îles
Bureau de circonscription
674, PLace Publique bureau 200
450.689.4594 • faycal.el-khoury.c1@parl.gc.ca
http://fel-khoury.liberal.ca/
@F_Elkhoury
@elkhoury2015
@faycalelkhourymp

horiZon
HEBDOMADAIRE ARMÉNIEN
VOL. 32 No. 5-6 (1599-1600) 29 JUIN - 6 JUILLET 2025

Bakou présente l'agenda de «l'Azerbaïdjan occidental» comme une priorité nationale

EREVAN—Alors que le député du parti au pouvoir, Artur Hovhannisyan, interrogeait le 20 juin au Parlement: «Où sont donc ces 300 000 azerbaïdjanais?», se tenait au même moment, dans la ville d'Ordubad au Nakhitchevan, le troisième festival-forum intitulé «Retour en Azerbaïdjan occidental», auquel participaient scientifiques et hauts responsables politiques.

Bakou désigne sous le terme d'«Azerbaïdjan occidental» une partie du territoire souverain de l'Arménie.

Au cours du forum, les participants azerbaïdjanais ne se sont pas contentés d'évoquer leur souhait de retourner en Arménie ; ils ont également formulé des revendications explicites et adressé des menaces directes à Erevan. Depuis hier, les médias d'État azerbaïdjanais diffusent de nombreux extraits de l'événement.

«Après le Karabagh, le prochain objectif est le Zanguezour», aurait déclaré l'un des participants, selon les médias azerbaïdjanais.

Un autre intervenant aurait affirmé: «J'espère que nous nous retrouverons bientôt également à Göycha» — le nom azerbaïdjanais du lac Sevan.

Les journalistes azerbaïdjanais présentent ces personnes comme des participants conservant des souvenirs de leur passé. Mais le président de l'organisation «Communauté de l'Azerbaïdjan occidental» et député du Milli Mejlis, Aziz Alekberli, est allé beaucoup plus loin:

«Il serait préférable que les dirigeants arméniens, avant qu'il ne soit trop tard, acceptent cette réalité et donnent leur accord afin que ces personnes puissent retourner pacifiquement dans leurs localités d'origine. Dans le cas contraire, leur retour sur la terre de leurs ancêtres par tout autre moyen deviendra inévitable.»

Le vice-président du Parlement azerbaïdjanais, Ziyafet Askerov, était également présent à Ordubad. Lors d'un point de presse aujourd'hui, comme lors de son discours hier, il a déclaré:

«Dans les nouvelles réalités actuelles, le président Ilham Aliev a défini la question de l'Azerbaïdjan occidental comme l'un des axes majeurs de l'agenda national.»

Il a ajouté:

«Il s'agit simplement de retourner sur nos terres, d'y vivre, de revenir dans les localités de nos ancêtres et d'y poursuivre notre existence».

Profitant de cette tribune, Ziyafet Askerov a également rappelé l'une des principales exigences de Bakou pour la signature d'un traité de paix : la modification de la Constitution arménienne.

«De nouvelles opportunités émergent pour l'établissement de relations entre l'Azerbaïdjan et l'Arménie. Mais certaines questions juridiques demeurent, notamment la suppression des revendications territoriales envers l'Azerbaïdjan figurant dans la Constitution arménienne. Si ces processus aboutissent, de nouvelles perspectives s'ouvriront pour la coopération politique, économique et humanitaire. L'objectif est d'assurer une paix et une stabilité durables dans le Caucase du Sud. L'Azerbaïdjan poursuivra sa politique en se guidant par ses intérêts nationaux.»

En rapportant ces propos, les médias azerbaïdjanais soulignent également que le concept de retour englobe le «retour sûr et juridiquement garanti de centaines de milliers de personnes».

Malgré les revendications récurrentes de Bakou, le Premier ministre arménien Nikol Pashinyan continue d'affirmer que l'établissement de la paix mettra fin à la fois à la question du mouvement du Karabagh et à celle dite de «l'Azerbaïdjan occidental».

«Nous avons clos la question du retour de 500 000 arméniens en Azerbaïdjan et, ce faisant, nous avons également clos celle du retour des azerbaïdjanais», a déclaré Nikol Pachinian.

Tout au long de la campagne électorale, le Premier ministre a répété cet argument à chaque occasion. Il accuse notamment l'alliance «Armenie forte» d'attiser artificiellement la question de l'installation de 300 000 Azerbaïdjanais en Arménie.

Cependant, alors que ce sujet provoque souvent des réactions émotionnelles de la part de Pachinian, Bakou continue de l'alimenter au plus haut niveau de l'État.

À Ordubad, le ministre azerbaïdjanais de l'Éducation et de la Science, Emin Amrullayev, a adressé un message sans ambiguïté aux institutions scientifiques et éducatives :

«Le thème de l'Azerbaïdjan occidental est devenu l'une des principales orientations de l'éducation et de la recherche scientifique. Les ressources pédagogiques et les supports d'enseignement préparés par le ministère sont ouverts à la discussion publique.»

À plusieurs reprises, Nikol Pachinian a affirmé que mettre en avant la question des 300 000 azerbaïdjanais revenait à agir contre les intérêts de l'État arménien.

Depuis Bakou, la réponse est aujourd'hui venue, de fait, du vice-président du Parlement azerbaïdjanais:

«Comme l'a déclaré notre président, nous souhaitons nous y rendre uniquement avec le drapeau de la paix à la main».

(RFE/RL)

La Cour constitutionnelle se penchera sur la contestation aux résultats du scrutin

EREVAN—Les recours de sept formations politiques contestant les résultats des élections ont été regroupés et seront examinés par la Cour constitutionnelle le 26 juin.

Le juge de la Cour constitutionnelle Edgar Chatirian a été désigné rapporteur dans cette affaire.

La Cour constitutionnelle a annoncé que les recours déposés par sept forces politiques contestant les résultats des élections législatives ont été regroupés et seront examinés lors d'une même audience, le 26 juin prochain.

Lors de sa séance de travail tenue aujourd'hui, la haute juridiction a décidé de recevoir et d'examiner les recours introduits par les alliances «Arménie forte» et «Arménie», ainsi que par les partis «Ailes de l'Unité», «Démocratie, Loi et Discipline», «Arménie prospère», «Alliance des défenseurs de la démocratie pour la République» et le parti réformiste «Nouvelle Force». Ces recours concernent le litige relatif à la décision n° 259-A du 14 juin de la Commission électorale centrale portant sur la validation des résultats des élections législatives ordinaires du 7 juin 2026 en République d'Arménie.

«Considérant que ces affaires portent sur une même question, et conformément à l'article 41 de la loi constitutionnelle sur la Cour constitutionnelle, elles ont été jointes et seront examinées lors d'une même audience qui se tiendra le 26 juin 2026 à 11 heures. Le juge Edgar Chatirian a été désigné rapporteur. L'examen de l'affaire regroupée se déroulera selon une procédure orale», indique le communiqué de la Cour constitutionnelle.

La Cour constitutionnelle est tenue d'examiner l'affaire et de rendre sa décision dans un délai maximal de quinze jours à compter de l'enregistrement du recours.

Conformément à la loi sur la Cour constitutionnelle, la haute juridiction peut soit confirmer la décision de la Commission électorale centrale relative aux résultats du scrutin, soit l'invalider et adopter l'une des trois décisions suivantes:

Déclarer les résultats des élections invalides;

Déclarer les résultats invalides et fixer elle-même la répartition des mandats;

Ordonner l'organisation d'un second tour des élections.

(RFE/RL)

Le casino de Tsarukian menacé à nouveau de fermeture

EREVAN—À la suite des promesses du Premier ministre Nikol Pashinian de «déposséder» ses principaux adversaires politiques, le gouvernement arménien a révoqué lundi la licence d'exploitation d'une société gérant le plus grand casino du pays, propriété de l'homme d'affaires et chef de file de l'opposition Gagik Tsarukian.

Le ministre de l'Économie, Gevorg Papoyan, a signé un arrêté en ce sens, invoquant les recommandations du Comité des recettes de l'État (SRC) présentées le 8 juin, au lendemain des élections législatives au cours desquelles le Parti de l'Arménie prospère (BHK) de Tsarukian figurait parmi les principaux candidats de l'opposition. Le SRC a accusé la société Onira Club d'irrégularités financières.

M. Tsarukian n'a pas réagi immédiatement à cette décision, qui intervient alors que des contrôles fiscaux sont en cours dans des dizaines d'entreprises lui appartenant. Le dirigeant du BHK a été inculpé d'évasion fiscale le 9 juin, au moment même où son parti accusait la Commission électorale centrale (CEC) de l'avoir illégalement exclu du nouveau parlement arménien.

Selon les résultats officiels des élections, il ne manquait au BHK que quelques dizaines de voix pour franchir le seuil légal de 4 % permettant d'obtenir des sièges au Parlement. Le parti de Tsarukian a perdu plus de 200 voix à la suite de la décision très controversée de la CEC d'annuler les résultats du scrutin dans trois circonscriptions sans y organiser de nouveau scrutin.

Pashinian s'est engagé à plusieurs reprises à emprisonner et à «déposséder» Tsarukian ainsi que les dirigeants de deux autres groupes d'opposition majeurs. Pendant la campagne électorale, il a annoncé la nationalisation imminente de la plus grande cimenterie d'Arménie, appartenant à Tsarukian. Il a ensuite promis de «rendre au peuple» les biens du magnat, notamment une villa située au sommet d'une colline juste à la périphérie d'Erevan, s'il était réélu.

(RFE/RL)

La très dangereuse déclaration postélectorale de Nikol Pachinian

HAKOB BADALYAN

En commentant les résultats des élections législatives arméniennes, le Premier ministre Nikol Pachinian a fait une déclaration particulièrement préoccupante.

Lors de son intervention au Parlement la semaine dernière, il a affirmé que le fait que plus d'un demi-million de citoyens aient voté pour l'opposition constituait un sujet d'inquiétude pour l'Azerbaïdjan ainsi que pour les partenaires internationaux de l'Arménie, dans la mesure où autant de personnes auraient apporté leur soutien à une reprise du mouvement de l'Artsakh ou à l'idée d'une «Arménie de la mer à la mer».

Autrement dit, si l'on «traduit» les propos du Premier ministre, il qualifie de «revanchistes» les citoyens arméniens qui ont voté pour l'opposition.

Mais non seulement il présente plus d'un demi-million de citoyens comme des revanchistes, mais il érige en outre ce fait en motif légitime de pression internationale contre l'Arménie, voire de guerre.

Une telle attitude et de tels accents, venant du plus haut responsable politique du pays, de son dirigeant de facto, ne peuvent s'inscrire dans aucune logique de souveraineté nationale.

Après tout, les plus de 500 000 électeurs ayant voté pour l'opposition sont des citoyens de la République d'Arménie, et les élections législatives ainsi que leurs résultats relèvent exclusivement des affaires intérieures de l'État arménien.

Or il apparaît que le Premier ministre de la République d'Arménie présente une question relevant de la politique intérieure comme un prétexte à l'intervention ou aux pressions d'acteurs extérieurs.

Cela pourrait révéler une chose: Pachinian lui-même serait soumis à de fortes pressions extérieures.

C'est sans doute aussi ce qui éclaire la véritable raison de la visite en Arménie de Hikmet Hajiyev, conseiller du président azerbaïdjanais Ilham Aliev, quelques heures avant la proclamation officielle des résultats définitifs des élections.

En déclarant de facto qu'il existe en Arménie «un demi-million de revanchistes», Nikol Pachinian fournit à l'Azerbaïdjan un argument supplémentaire contre l'Arménie, y compris sur la scène internationale.

Et cela alors même que les forces d'opposition ayant participé aux élections législatives, du moins les principales d'entre elles, qui ont recueilli l'écrasante majorité des suffrages de l'électorat d'opposition, ne se sont nullement présentées avec un programme de revanche.

Au contraire, elles ont régulièrement affirmé qu'elles entendaient simplement défendre les droits de l'Arménie, protéger le pays des ambitions manifestes de l'Azerbaïdjan, tout en tenant compte des réalités existantes et en respectant les engagements internationaux de l'Arménie.

Elles ont parlé de paix et ont même été critiquées pour cela par les franges les plus radicales

Suite à la page **F2**

«Du passé, faisons table rase»

GÉRARD MERDJANIAN

Si l'Arménie avance à grands pas vers l'union européenne, sans pourtant envisager une demande d'adhésion dans un proche avenir, il n'en est pas de même du traité de paix entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan.

La signature d'un traité entre Nigol Pachinian et Ilham Aliev est un long fleuve pas tranquille du tout, semé d'embûches, et lorsqu'il n'y en a pas, Bakou se fait un plaisir d'en ajouter. Après les propos du ministre des Affaires étrangères Jeyhun Bayramov à Istanbul mettant en avant les points non encore résolus, voici que l'Azerbaïdjan fête en grande pompe le 5e anniversaire de la 'Déclaration de Chouchi' entre l'Azerbaïdjan et son grand frère, la Turquie. Alors que Pachinian passe son temps à mettre de l'huile dans les rouages, Aliev en met aussi, mais sur le feu.

Signé le 15 juin 2021 à Chouchi (ville récemment conquis du Haut-Karabagh), le document met en avant la victoire de l'Azerbaïdjan dans la guerre de 44 jours (septembre-novembre 2020), ne se gênant pas de dénigrer l'Arménie et son histoire, passée et présente. Sans oublier bien sûr de lister les attentes du tandem turco-azéri concernant le 'corridor de Zanguézour'.

On se souvient que quelque mois avant, le 12 avril 2021 pour être précis, sur ordre du président Aliev, un «parc» dédié à la guerre d'Artsakh avait été inauguré à Bakou, où, avec l'équipement militaire arménien, les mannequins des militaires des forces armées arméniennes, les objets personnels des soldats d'Arménie et d'Artsakh et les casques des militaires arméniens tués, avaient été exposés. La cérémonie d'inauguration du «parc» et les remarques du président de l'Azerbaïdjan avaient démontré que le parc visait à humilier publiquement la mémoire des victimes de la guerre, des personnes disparues et des prisonniers de guerre, en violant les droits et la dignité de leurs familles.

Le moins que l'on puisse dire est que si l'on voulait narguer l'Arménie, on ne se serait pas pris autrement, surtout en intitulant la rencontre du 15 juin 2026: «La contribution régionale à la sécurité mondiale: construction de la paix dans le Caucase du Sud». Etait-il opportun de donner un tel éclat à la 'Déclaration de Chouchi'? Sans doute si l'on veut montrer que c'est le tandem turco-azéri qui est maître des horloges.

«Chassez le naturel, il revient au galop» disait le dramaturge Philippe Destouches. Depuis sa victoire sur les arméniens de novembre 2020 et les exactions de la soldatesque azérie sur les karabaghis jusqu'au nettoyage ethnique des arméniens du Karabagh de septembre 2023, le dictateur azerbaïdjanais a fait sienne ce proverbe. Trois raisons principales à cela:

— Il n'a jamais admis que le Zanguézour occidental, l'actuel Syunik, ait été donné à la RSS d'Arménie par les bolchevicks;

— Il a tout fait pour que les arméniens du Haut-Karabagh partent. A l'instar des arméniens du Nakhitchevan qui sont passés de près de 40% en 1920 à 2% dans les années 80.

— Il n'a pas digéré la défaite de son pays lors de la première guerre du Karabagh et a juré de prendre sa revanche avec l'aide de son mentor turc.

Mémoire sélective du dictateur qu'il faut éviter d'aborder:

— A la même époque, l'Azerbaïdjan a reçu en 'cadeau' des bolchevicks le Nakhitchevan et le Haut-Karabagh, peuplé à 95% d'arméniens.

— Ce sont les pogroms anti-arméniens de Sumgaït, de Kirovabad et de Bakou qui ont poussé l'Arménie à défendre ses compatriotes et déclenche la première guerre du Karabagh.

Rappelons qu'à l'issue du conflit (mai 1994), sept régions azerbaïdjanaises limitrophes du Haut-Karabagh, soit 8,5% du territoire de l'Azerbaïdjan, se sont trouvées sous le contrôle militaire des forces armées de l'Artsakh. Ces régions constituaient pour le Haut-Karabagh (initialement 4800 km²) une zone tampon de 8810 km²; dont 8000 km² sont considérés comme zone de sécurité militaire, inhabitée, garantissant la sécurité de la population du Haut-Karabagh.

S'il n'y a plus d'arméniens au Nakhitchevan et au Karabagh, il reste encore les vestiges de leur présence. Mais là aussi Ilham Aliev continue de se défouler sur les constructions religieuses, alors qu'il se fait passer aux yeux du monde, à commencer par le Vatican et l'UNESCO, pour quelqu'un de respectueux des autres religions.

Au Nakhitchevan les forces azerbaïdjanaises ont détruit au moins 89 églises médiévales, 5.840 khatchkars (pierre-croix) et 22.000 pierres tombales historiques entre 1997 et 2006.

Au Karabagh, les églises Saint-Jacques de Stepanakert, Saint-Jean-Baptiste de Chouchi ainsi que la cathédrale Sainte-Mère-de-Dieu de Stepanakert, sont les dernières destructions en date.

* * *

Toujours auréolé par sa victoire du 7 juin, confirmé par la Commission électorale centrale qu'il a obtenue la majorité absolue, le Premier ministre arménien avance en marche forcée pour mettre en œuvre les accords passés avec les États-Unis. Il est aidé en cela par les déclarations de satisfécits des occidentaux, UE et USA en tête. Ce faisant il espère s'attirer les bonnes grâces des intéressés, et accélérer la signature du traité de paix. N'a-t-il pas pour ce faire, lâché le Haut-Karabagh et mettre de côté l'histoire arménienne, pour ne garder que l'Arménie 'réelle'?

Il reste persuadé que sa politique pro-européenne va pouvoir coexister avec des relations arméno-russes apaisées. Ce n'est pas parce que Moscou est empêtré en Ukraine, que Poutine va négliger le Caucase.

La Russie a entièrement perdu l'Azerbaïdjan sur le plan politique et militaire, d'autant plus que Bakou met en place un partenariat stratégique avec Washington et qu'il y a de nombreux 'observateurs' américains et israéliens postés en Azerbaïdjan. Ce qui bien sûr n'empêche pas les échanges économiques et commerciaux avec le tandem turco-azéri. La récente rencontre entre les ministres des Affaires étrangères Sergei Lavrov et Hakan Fidan en est la preuve.

Le tsar a également réussi à ramener au 'bercail' la Géorgie qui s'était quelque peu émancipée en commençant les négociations d'adhésion avec l'Union européenne. En novembre 2024, le premier ministre Irakli Kobakhidze a annoncé une suspension du processus d'adhésion du pays jusqu'à la fin 2028 même si son gouvernement continuera les réformes nécessaires en visant une adhésion en 2030.

Cela fait beaucoup pour un petit Monsieur.

(chroniques-diplomatiques)

DANGEREUSE...

suite de la page **F1**

de la société.

Qualifier ces forces et leurs électeurs de «revanchistes» n'a donc aucun rapport avec la réalité; il s'agit en substance d'une appréciation délibérément construite.

Dès lors, la question devient plus aiguë encore: pourquoi Pachinian agit-il ainsi?

La réponse la plus logique est sans doute qu'il se trouve sous une forte pression extérieure liée à certaines étapes du processus dit de paix entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan. Un processus auquel la Turquie, les États-Unis et l'Union européenne lui ont apporté un soutien explicite durant la campagne électorale.

Par ailleurs, les exigences de l'Azerbaïdjan à l'égard de l'Arménie sont parfaitement transparentes et assumées.

Nikol Pachinian avait déclaré que s'il n'obtenait pas une majorité constitutionnelle, il y aurait une guerre dès le mois de septembre.

Or il n'a pas obtenu cette majorité constitutionnelle et il présente désormais les plus de 500 000 voix recueillies par l'opposition comme un motif de guerre.

Cela signifie que sa déclaration de campagne n'était pas simplement un chantage destiné à des fins de propagande électorale, mais l'expression d'une pression extérieure qui se poursuit après les élections.

Et c'est précisément ce qui rend la situation extrêmement dangereuse: au moyen d'une quelconque provocation militaire, il pourrait être imposé à l'Arménie, dans des délais accélérés, ce qu'il est difficile d'obtenir par la voie politique et par la recherche d'un consensus au sein de la société.

(Armenews)

Hovsep Dadaghlian
Avocat • Lawyer
H | D
hovsepd.avocat@outlook.com
T: 514-839-3861
F: 438-818-7623
4498 Desserte Sud Autoroute 440 Ouest
Laval, Québec, H7T 2P7

Ouvert chaque jour
1455 Blvd. Saint-Martin O
Laval, Qébec, H7S 1N1
+1 (450) 667-0055

Kevin Asadourian
General Manager
Directeur général
Kevin@gabriel.ca
AUTOMOBILE GABRIEL EST
7177 Boulevard Henri-Bourassa E, Montreal, QC H1E 7L8
T. : 514 218-7777
www.automobilegabrielest.com
Automobile Gabriel Est

KRIKOR MAROUNIAN RLU
Independent Financial Security Broker
Life Insurance • Disability & Critical Illness Insurance
Group Insurance • RRSP/TFSA/RESP
Travel/Visitor Medical Insurance
11820 General Giraud
Montreal, QC H4J 2H6
Res: (514) 332-7021
Fax: (514) 731-7499
Cell: (514) 927-2666
krikormar@gmail.com

Pâtisserie Samadi et fils
Tél.: 514.315.9572
1 5995, boul. Gouin Ouest, #102
Montréal, QC. H4J 2P8
Tél.: 514.507.9573
2 595, boul. de la Côte-Vertu
St-Laurent, QC. H4L 1X8
www.patisseriesamadi.ca / zakaria@patisseriesamadi.ca

VIZUALIS
optométriste
DR SHANT DONABEDIAN
Centre d'Achat Fairview • Fairview Mall
Pointe Claire
514 695 2555 • VIZUALIS.CA

Patisserie
MAHROUSÉ
FONDÉE EN 1970
9705 Boulevard de l'Acadie, Montréal, QC H4N 2W2
Tél: 514.279.1629 • info@mahrouse.ca • www.mahrouse.ca

LEVON BENOHANIAN ET
HAGOP KACHICHIAN
PHARMACIENS-PROPRIÉTAIRES
3915, boul. Samson, Laval, Québec, H7W 2G1
T 450 688-4111 F 450 681-5525
Lundi au vendredi : 8 h 30 à 20 h • Samedi et dimanche : 9 h à 17 h
Infirmière (jeudi) : 8 h 30 à 15 h • LIVRAISON GRATUITE
proximlaval@gmail.com
affiliés à Proxim

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԶՐՈՅՑՆԵՐ

Ազատ, անկախ, առցանց…

Արդեօ՞ք։ Արդեօ՞ք մեր նշանաբանը պիտի փոխուի եւ «միացեալ»ը փոխարինուի «առցանց» բառով՝ ըլլալու համար աւելի ժամանակակից, աւելի գործնապաշտ, թերեւս նաեւ աւելի… իրականանալի։

Կասկած չկայ, մեծ առաւելութիւններ կրնայ ներկայացնել այս արդի բառը՝ տարբեր ոլորտներու մէջ, ներառեալ ազգի համախմբման եւ մեր ժողովուրդի «ազգացման» տեսակէտէն, եթէ նման յղացք մըն ալ կրնանք երեւակայել։

Ոլորտներէն մէկը, առաջի՛նը՝ լեզուն է, լեզուի պահպանումն ու զարգացումը։ Արդարեւ, որքա՜ն կը դիւրանայ հայերէնի մնայուն գործածութիւնը, եթէ մեր առօրեայ բոլոր հաղորդակցութիւնները, թէկուզ մի քանի բառով, հայերէն կատարուին, հայատա՛ռ հայերէն, ըլլա՛յ արեւելահայերէն, ըլլա՛յ արեւմտահայերէն։ Ահա աշխատանքի լայն դաշտ մը՝ հրահրելու համար մեր բոլոր կազմակերպութիւնները եւ ազգակիցները՝ իրենց հաղորդագրութիւնները, յիշեցումները, սիրայի՛ն թէ այլ գեղումները հայերէնով ընելու համար։ Համացանցը այս տեսակէտէն մեր բարեկամն ու զօրավիգը պէտք է նկատել, փոխանակ մեր հակառակորդը կամ թշնամին։ Մանաւանդ որ միջոցներ ալ կը հայթայթէ ինքնասրբագրման, ուղղագրական թէ քերականական առումով։ Կարեւորը՝ գիտնանք օգտուիլ անկէ ու մեր զաւակներուն թէ մեր թոռներուն փոխանցենք զայն գործածելու սովորութիւնը։

Երկրորդ ոլորտը մշակոյթն է։ Մշակոյթը՝ իր բոլոր մարզերով։ Առանց որեւէ դժուարութեան, հնարաւոր է ամէն տեղեկութիւն ստանալ, գրաւոր, պատկերաւոր թէ ձայնաւոր՝ մեր գրականութեան, կերպարուեստին, ճարտարապետութեան թէ երաժշտութեան վերաբերեալ, գտնել որեւէ գիրք, թերթել որեւէ նիւթի նուիրուած ալբոմ, մէկ երկու սեղմի չխկացումով՝ ունկնդրել որեւէ հոգեւոր թէ աշխարհիկ երգ, դասական թէ արդի յօրինում. նոյնը՝ բոլոր այլ մարզերու պարագային՝ գիտական թէ մարզական, ընկերային թէ բժշկական եւ այլն։

Երրորդ ոլորտը պատմութիւնն է, եւ ինչպէս միւս ոլորտներուն պարագային, հոս ալ կարելի է մեր տարեգրութեան որեւէ էջը բանալ, որեւէ դէմքի կամ դէպքի մասին մանրամասնութիւններ գտնել՝ ուզուած խորութեամբ, քանի մը տողով թէ բազմահարիւր կամ նոյնիսկ բազմահազար էջերով։

Կարելի է առցանց հետեւիլ մեր բոլոր դասաւանդութիւններուն ու դասընթացքներուն, նոյնպէս ներկայ ըլլալ ձեռնարկներուն, անոնք դասախօսութիւն ըլլան թէ թատերական ներկայացում, կարելի է մասնակից ըլլալ պատարագներուն ու կրօնական այլ արարողութիւններուն, տակաւին անհատական գետնի վրայ՝ կարելի է տարեդարձ շնորհաւորել, իրարու բաժակ վերցնել, քուէարկել եւ այլն, եւ այլն։

Գիտենք, թէ ո՛րքան ցրուած ենք այսօր։ Եթէ առաջ տարագրութիւնը ողբերգութիւն մըն էր, — եւ է՛ տակաւին շատ ժողովուրդներու, ներառեալ մեզի՛ համար, — այսօր մենք յաճախ կամովին կը հեռանանք մեր բնակած վայրերէն, ձեւով մը՝ կամովին կ՚աքսորենք մենք զմեզ՝ յանուն յաւելեալ շահի, յանուն յաւելեալ հանգիստի։ Երբեմն ալ՝ ստիպողաբար. «ուր հաց՝ հոն կաց»։ Առանց համացանցին, ինչպէ՞ս կրնանք կապուիլ մեր հարազատներուն հետ, մեր ծնողներուն թէ մեր զաւակներուն ու թոռներուն հետ, վայելել անոնց ժպիտն ու ծիծաղը, զրուցել, պատմել մեր անցուցած օրուան կամ շաբթուան մասին, մեր կատարած ճամբորդութեան, մեր յաջողութեան կամ հանդիպած մէկ դժուարութեան մասին։

Այս օրերուն աւելի ու աւելի կը շեշտուի մեր ցրուածութեան երեւոյթը, Սփիւռքը կը գրաւէ մեր ուշադրութիւնը, Սփիւռքը վերակազմակերպելու կամ նոյնիսկ կազմակերպելու հրամայականը կը շեշտուի։ Հզօրացնելո՛ւ։ Զայն օժտելու կառավարման նոր կառոյցներով։ Կարելի՞ է երեւակայել Սփիւռք՝ առանց առցանց հաղորդակցութեան հնարաւորութեան։ Տեւակա՛ն հաղորդակցութեան։ Հայրենիքի եւ աշխարհի տարբեր երկիրներու հայութեան միջեւ։ Տարբեր գաղթօճախներու, տարբեր համայնքներու միջեւ։

Կը խօսինք Հայաստան-Արցախ-Սփիւռք եռամիասնութեան մասին։ Ինչո՞ւ նկատի չունենանք Արեւմտեան Հայաստանը, Ջաւախքն ու Նախիջեւանն ալ։ Նկատի ունենանք համայն հայկական միասնութիւնը՝ հայաբնակ թէ անհայաբնակ մեր բոլոր հողերով, աշխարհի բոլոր վայրերով, ուր կ՚ապրին անհամար հայեր, թէ թէկուզ մէկ հայորդի։ Այսինքն համաշխարհի՛ միասնութիւնը։ Իսկ այս բոլորը՝ առա՞նց համացանցի։

Սակայն՝ արդեօ՞ք։

Արդեօ՞ք մեր երազը պարզապէս համացանցային երազի պիտի վերածուի։

«Ազատ, անկախ եւ առցանց Հայաստա՞ն»։

Երբ գրի կ՚առնեմ այս տողերը, քիչ մը հեգնանքով, բայց շատ ալ տառապանքով, կը զգամ, որ գրասեղանիս վրայ դիզուած գիրքերուն մէջէն ծուռծուռ ինծի կը նայի Յակոբ Օշական։ Կը ստիպուիմ բանալ Մարկ Նշանեանի խմբագրած «ՀԱՆԳՐՈՒԱՆՆԵՐ. Յակոբ Օշական» հատորը (Արաս, 2024, Իսթամպուլ), որուն առաջին էջերուն վրայ կը կարդամ հետեւեալ պատգամը (այստեղ երեք պարբերութիւն, առանց նոր տողի, միասին ներկայացնելով).

«"Հայաստանեայց գրականութիւն"-ը [որ Օշականի ստորագրած յօդուածն է «Մեհեան»-ի մէջ 1914-ին] հրաւէր մըն է ցեղին զաւակներուն։ Հրաւէր մըն է ան դէպի այն ափերը, դէպի այդ տարածութիւնները, ուր դարաւոր ընտելացման մը հետեւանքով ցեղը ինքզինքը աւելի համարձակ, իր հաճոյքներուն մէջ աւելի սրտագեղ ու տառապանքին առեն աւելի երկիւղած ու տրոփուն կը գտնէ։ Հրաւէր մըն է ան դէպի հայրենի երկիրը, որ մեզի պէս ստրուկ ցեղերուն մէջ ոտքի մնացող միակ աստուածութիւնը պէտք է ըլլայ»։

Որքան ալ առցանցը իր ներկայութիւնը պիտի պարտադրէ, ու մենք ալ պիտի օգտուինք անկէ, իրաւունք ունի՞նք սակայն հրաժարելու մեր այդ աստուածութենէն։ Ո՛չ, ամե՛նեւին։

Ուստի, միշտ՝

— Ազատ, անկախ ու միացեալ…

ՎՐԷԺ-ԱՐՄԷՆ
«Դրօշակ», մայիս 2026

ՎԱՐՁՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆ

Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ մօտ

Տրամադրելի է
Յուլիս 1-էն սկսեալ

5 1/2 - 3 ննջասենեակ
եւ 1 զուգարան
2 պատշգամ

հեռաձայնել 514 952-4626
Թիւին

ՀՀ-ԱՄՆ միջեւ ԹՐԻՓՓ-ի վերաբերեալ ռազմավարական համագործակցութեան շրջանակային համաձայնագրի վերլուծութիւն

ՀՅԴ Բիւրոյի Հայ դատի կեդրոնական գրասենեակը համակարգային վերլուծութեան է ենթարկել ԹՐԻՓՓ-ի վերաբերեալ ռազմավարական համագործակցութեան մասին շրջանակային համաձայնագիրը (այսուհետ նաեւ շրջանակային համաձայնագիր)։ Այն յունիսի 1-ին ստորագրուել է ԱՄՆ պետքարտուղարի կողմից, իսկ յունիսի 4-ին՝ Հայաստանի արտգործնախարարի՝ Հայաստանի խորհրդարանական ընտրութիւններից ընդամէնը երեք օր առաջ։ Թէեւ կողմերից ոչ մէկը ստորագրման ժամկէտը հրապարակայնօրէն չի կապել Հայաստանի ընտրական օրացոյցի հետ, ընտրութիւններից անմիջապէս առաջ ստորագրման գործընթացի աւարտը փաստացի ապահովեց, որ համաձայնագիրը վերջնականացուի մինչեւ Ազգային ժողովի կազմի հնարաւոր փոփոխութիւնը կամ ապագայ կառավարութեան ձեւաւորումը։

Ներպետական վաւերացման գործընթացների աւարտից յետոյ, այն կը դառնայ Հայաստանի Հանրապետութեան իրաւական համակարգի մաս։ Իր իրաւական եւ քաղաքական ազդեցութեամբ այս փաստաթուղթը Հայաստանում եւ Հայաստանի շուրջ յաւակնում է ստեղծելու բոլորովին նոր իրավիճակ՝ իբրեւ ուղղակի հետեւանք՝ 2025 թ.ի Հայաստան-Ատրպէյճան-ԱՄՆ եռակողմ պայմանաւորուածութիւնների։ Այդ ժամանակ ԹՐԻՓՓ-ը ներկայացուեց որպէս կապակցուածութեան եւ խաղաղութեան վրայ հիմնուած տարածաշրջանային ենթակառուցուածքային նախագիծ, որի նպատակն է Հայաստանի Հանրապետութեան ինքնիշխան տարածքով ապահովել բազմամոդալ տարանցում Ատրպէյճանի հիմնական տարածքի եւ Նախիջեւանի Ինքնավար Հանրապետութեան միջեւ՝ միաժամանակ նպաստելով տարածաշրջանային կայունութեանը, տնտեսական զարգացմանը եւ միջազգային առեւտրային աւելի լայն ինտեգրմանը։

Յիշեալ վերլուծութիւնը հիմնականում կեդրոնանում է շրջանակային համաձայնագրում ներառուած իրաւական, սահմանադրական, կառավարման, տնտեսական եւ ինքնիշխանութեանը վերաբերող թերութիւնների ու մարտահրաւէրների վրայ։ Նպատակն է գնահատել համաձայնագրի հետեւանքները Հայաստանի ինքնիշխանութեան, իրաւական համակարգի, ժողովրդավարական հաշուետուողականութեան, տնտեսական ինքնավարութեան, բնապահպանական կառավարման եւ ռազմավարական ճկունութեան տեսանկիւնից։

Նախագիծը ներկայացւում է որպէս խաղաղութեան, տնտեսական զարգացման եւ տարածաշրջանային կապակցուածութեան խթանման նախաձեռնութիւն, որի նպատակն է ապահովել Ատրպէյճանի հիմնական տարածքի եւ Նախիջեւանի միջեւ բազմամոդալ տարանցումը Հայաստանի Հանրապետութեան ինքնիշխան տարածքով՝ միաժամանակ նպաստելով տարածաշրջանային կայունութեանը եւ միջազգային առեւտրի ընդլայնմանը։

Փաստաթուղթը ստեղծում է երկարաժամկէտ իրաւական, տնտեսական եւ կառավարման կառուցակարգեր, որոնք կարող են էական ազդեցութիւն ունենալ Հայաստանի ինքնիշխանութեան, պետական կառավարման, տնտեսական քաղաքականութեան, բնապահպանական վերահսկողութեան եւ ռազմավարական ինքնավարութեան վրայ։

Համաձայնագրի հիմքում գտնւում է TRIPP Development Company (TDC) համատեղ ընկերութեան ստեղծումը։ Նախատեսւում է, որ TDC-ի բաժնետոմսերի 74 տոկոսը կը պատկանի ամերիկեան կողմին ներկայացնող TDC US ընկերութեանը, իսկ Հայաստանին՝ 26 տոկոսը։ Թէեւ փաստաթուղթը նախատեսում է, որ 49 տարի անց Հայաստանի մասնաբաժինը կարող է աճել մինչեւ 49 տոկոս, այդ հնարաւորութիւնը պայմանաւորուած է ծրագրի գործողութեան ժամկէտը եւս 50 տարով երկարացնելու համաձայնութեամբ։ Այսպիսով, համաձայնագրի ամբողջ ժամկէտի մեծ մասում Հայաստանը կը մնայ փոքրամասնութեան դիրքում այն կառոյցում, որը պատասխանատու է լինելու իր տարածքում գտնուող ռազմավարական ենթակառուցուածքների կառավարման։

Փաստաթուղթը գործնական եւ ինստիտուցիոնալ ձեւ է տալիս Ատրպէյճանի երկարամեայ նպատակին՝ ապահովելու անխափան հաղորդակցութիւն Ատրպէյճանի հիմնական տարածքի եւ Նախիջեւանի միջեւ։ Այդ նպատակն ամրագրւում է ենթակառուցուածքային, կառավարչական եւ իրաւական կոնկրետ մեխանիզմներով։ Միեւնոյն ժամանակ Հայաստանը չի ստանում համարժէք, իրաւաբանօրէն պարտադիր եւ կիրառելի իրաւունքներ։ Համաձայնագիրը չի երաշխաւորում Հայաստանի տարանցիկ հասանելիութիւնը Ատրպէյճանի տարածքով կամ Նախիջեւանով, չի նախատեսում տարածաշրջանային երկաթուղային հաղորդակցութիւնների վերականգնման պարտաւորութիւններ եւ չի ներառում Թուրքիայի ու Ատրպէյճանի կողմից իրականացուող երկարամեայ շրջափակման վերացման իրական մեխանիզմներ։ Այսպիսով, Ատրպէյճանի նպատակները ստանում են կոնկրետ ինստիտուցիոնալ արտայայտութիւն, մինչդեռ Հայաստանի ակնկալուող օգուտները շարունակում են մնալ քաղաքական յայտարարութիւնների մակարդակում։

Չնայած այն հանգամանքին, որ համաձայնագիրը բազմիցս վերահաստատում է Հայաստանի ինքնիշխանութիւնը, տարածքային ամբողջականութիւնն ու իրաւազօրութիւնը, դրա գործնական կառուցուածքը ստեղծում է զգալի սահմանափակումներ այդ ինքնիշխանութեան իրականացման համար։ Հայաստանը TDC-ին տրամադրում է բացառիկ հողօգտագործման, զարգացման, թոյլտուութիւնների եւ շահագործման իրաւունքներ՝ նախնական 49 տարի ժամկէտով՝ հետագայ երկարաձգման հնարաւորութեամբ մինչեւ ընդհանուր 99 տարի։ Թէեւ տարածքի նկատմամբ իրաւական ինքնիշխանութիւնը պահպանւում է, ենթակառուցուածքների կառավարումն ու գործառնական վերահսկողութիւնը փաստացի փոխանցւում են օտարերկրեայ գերակշռող կառոյցներին։ Այդ պատճառով վերլուծութիւնը ստեղծուած իրավիճակը բնութագրում է որպէս «ձեւական ինքնիշխանութիւն՝ գործառնական սահմանափակումներով»։

Սահմանադրական եւ իրաւական տեսանկիւնից եւս առկայ են լուրջ հարցադրումներ։ Համաձայնագրի դրոյթներից մէկը սահմանում է, որ հայկական օրէնսդրութեան հետ հակասութեան դէպքում համաձայնագրի դրոյթները ստանում են իրաւական առաջնայնութիւն։ Սա փաստացի բարձրացնում է համաձայնագրի կարգավիճակը սովորական օրէնսդրութիւնից վեր եւ սահմանափակում ապագայ կառավարութիւնների ու խորհրդարանների հնարաւորութիւնները՝ փոփոխելու այն իրաւական շրջանակները, որոնք առնչւում են TRIPP-ի գործունէութեանը։ Բացի այդ, Հայաստանը պարտաւորւում է յատուկ բացառութիւններ նախատեսել բաժնետիրական ընկերութիւնների, պետական-մասնաւոր գործընկերութեան եւ գնումների մասին գործող օրէնսդրութիւնից։ Արդիւնքում ձեւաւորւում է առանձնայատուկ իրաւական ռեժիմ, որը կարող է թուլացնել մրցակցութեան, թափանցիկութեան, հակակոռուպցիոն վերահսկողութեան եւ հանրային հաշուետուողականութեան առկայ մեխանիզմները։

Կառավարման համակարգի կառուցուածքը եւս պարունակում է մի շարք անորոշութիւններ։ Համաձայնագրով նախատեսւում է, որ TDC-ի բաժնետէրերի համաձայնագիրը կարգաւորուելու է Նիւ Եորքի նահանգի իրաւունքով, իսկ TDC US-ը ստեղծուելու է Դելաւէրում՝ որպէս ԱՄՆ Միջազգային զարգացման ֆինանսական կորպորացիայի (DFC) ամբողջութեամբ վերահսկուող ընկերութիւն։ Այսպիսով, Հայաստանի տարածքում գործող ռազմավարական ենթակառուցուածքների կառավարումը մասամբ դուրս է բերւում հայկական իրաւական եւ ինստիտուցիոնալ համակարգի շրջանակներից։ Միաժամանակ, մի շարք կարեւոր հարցեր՝ քուէարկութեան մեխանիզմները, վեթոյի իրաւունքները, փակուղիների յաղթահարման ընթացակարգերը, «ազգային անվտանգութեան», «քաղաքական նկատառումների» եւ «պահուստային հարցերի» շրջանակը, թողնւում են ապագայ համաձայնեցումների մակարդակում։ Այս անորոշութիւնը մեծացնում է փակ եւ հանրային վերահսկողութիւնից դուրս որոշումների կայացման վտանգը։

Հայաստանը տրամադրում է տարածք, ռազմավարական միջանցքներ, ենթակառուցուածքային հնարաւորութիւններ, կարգաւորող աջակցութիւն եւ քաղաքական պատասխանատուութիւն, մինչդեռ ամերիկեան կողմի ֆինանսական պարտաւորութիւնները յստակ սահմանուած չեն։ Համաձայնագիրը միայն նշում է, որ Միացեալ Նահանգները մտադիր է աջակցել ֆինանսաւորման ներգրաւմանը՝ միջոցների առկայութեան պայմանով։ Չկան պարտադիր ներդրումային ծաւալներ, ֆինանսաւորման նուազագոյն չեմեր կամ կոնկրետ ժամկէտներ։ Այսպիսով, Հայաստանի պարտաւորութիւնները յստակ եւ իրաւաբանօրէն ամրագրուած են, մինչդեռ ֆինանսաւորման հարցում պահպանւում է զգալի անորոշութիւն։

Հարկապիւտճէտական դրոյթները եւս խորացնում են այս անհաւասարակշռութիւնը։ TDC-ի համար նախատեսւում են լայն հարկային արտօնութիւններ, այդ թւում՝ շահաբաժինների, կապիտալ շահոյթի եւ TRIPP-ի հետ կապուած որոշ գործարքների հարկումից ազատում։ Սա կարող է սահմանափակել Հայաստանի ապագայ հարկային եկամուտները այն ենթակառուցուածքային նախագծերից, որոնք իրականացուելու են հենց Հայաստանի տարածքում։ Միեւնոյն ժամանակ համաձայնագիրը չի նախատեսում տեղական աշխատուժի պարտադիր ներգրաւման, տեխնոլոգիաների փոխանցման, տեղական ընկերութիւնների մասնակցութեան կամ օգուտների բաշխման յստակ մեխանիզմներ։ Հետեւաբար նախագծի տնտեսական օգուտների զգալի մասը շարունակում է մնալ ենթադրական եւ ոչ երաշխաւորուած։

Վերլուծութեան մէջ յատուկ ուշադրութիւն է դարձւում բնապահպանական կառավարման բացակայութեանը։ Փաստաթուղթը չի պարունակում դրոյթներ շրջակայ միջավայրի վրայ ազդեցութեան գնահատման, կենսաբազմազանութեան պաշտպանութեան, էկոլոգիական ռիսկերի նուազեցման, հողերի վերականգնման, աղտոտման վերահսկողութեան կամ հանրային բնապահպանական վերահսկողութեան վերաբերեալ։ Սա յատկապէս կարեւոր է, քանի որ ծրագիրը ներառում է ճանապարհների, երկաթուղիների, նաւթի եւ կազի խողովակաշարերի, էներգետիկ ենթակառուցուածքների եւ օպտիկամանրաթելային ցանցերի զարգացում։ Նման նախագծերը կարող են առաջացնել հողերի դեգրադացիա, էկոհամակարգերի մասնատում, ջրային ռեսուրսների խաթարում եւ այլ երկարաժամկէտ բնապահպանական հետեւանքներ, սակայն համաձայնագիրը չի նախատեսում դրանց կանխարգելման կամ մեղմման պարտադիր մեխանիզմներ։

Համաձայնագիրը նախատեսում է սահմանային անցակէտերում մասնաւոր օպերատորների ներգրաւում՝ ճանապարհորդների սպասարկման որոշ գործառոյթների իրականացման համար։ Թէեւ Հայաստանը պահպանում է մաքսային, սահմանապահ եւ իրաւապահ լիազօրութիւնները, մասնաւոր դերակատարների մասնակցութիւնը կարող է հարցեր առաջացնել հաշուետուողականութեան, տուեալների պահպանութեան, տեղեկատուական անվտանգութեան եւ վերահսկողութեան արդիւնաւէտութեան առումով։ Լրացուցիչ ռիսկեր են առաջանում թուային փոխգործունակութեան, կիբերանվտանգութեան եւ ռազմավարական տուեալների հասանելիութեան ոլորտներում։

Նախագծի յաջողութիւնը կախուած է Հայաստան-Ատրպէյճան եւ Հայաստան-Թուրքիա յարաբերութիւնների կարգաւորումից, ԱՄՆ-ի շարունակական ներգրաւուածութիւնից եւ տարածաշրջանային համագործակցութեան պահպանութիւնից։ Այսպիսով, Հայաստանը ստանձնում է երկարաժամկէտ պարտաւորութիւններ, մինչդեռ ակնկալուող օգուտների զգալի մասը կախուած է այնպիսի քաղաքական գործօններից, որոնք իր անմիջական վերահսկողութիւնից դուրս են։

Վերջապէս, վէճերի կարգաւորման համակարգը մնում է թոյլ եւ թերի։ Համաձայնագիրը չի նախատեսում միջազգային արբիտրաժ, անկախ դատական ատեաններ կամ պարտադիր կատարման մեխանիզմներ։ Վէճերի դէպքում կողմերը սահմանափակւում են խորհրդակցութիւնների եւ համագործակցութեան ընդհանուր ձեւաչափով։ Այս հանգամանքը յատկապէս խնդրայարոյց է նման մասշտաբային, երկարաժամկէտ եւ քաղաքականապէս զգայուն նախագծի պարագայում։

Ընդհանուր առմամբ, TRIPP շրջանակային համաձայնագիրը ստեղծում է նոր աշխարհաքաղաքական, տնտեսական եւ կառավարման ճարտարապետութիւն, որի շրջանակներում Հայաստանը ստանձնում է զգալի ինքնիշխան, քաղաքական եւ տնտեսական պարտաւորութիւններ, մինչդեռ ակնկալուող օգուտների մեծ մասը մնում է ոչ լիովին երաշխաւորուած։ Համաձայնագրի երկարաժամկէտ կենսունակութիւնն ու հաւասարակշռուածութիւնը կախուած կը լինեն լրացուցիչ երաշխիքների ներդրումից՝ ներառեալ սահմանադրական վերահսկողութեան ուժեղացումը, խորհրդարանական եւ հանրային հաշուետուողականութեան բարձրացումը, ներդրումային եւ տնտեսական պարտաւորութիւնների յստակեցումը, բնապահպանական պաշտպանութեան մեխանիզմների ներդրումը, ազգային անվտանգութեան լրացուցիչ երաշխիքները եւ վէճերի կարգաւորման աւելի արդիւնաւէտ համակարգի ստեղծումը։ Առանց նման պաշտպանական մեխանիզմների, համաձայնագիրը կարող է վերածուել ոչ թէ հաւասար եւ փոխշահաւէտ համագործակցութեան, այլ Հայաստանի համար երկարաժամկէտ կառուցուածքային կախուածութեան եւ ռազմավարական խոցելիութեան աղբիւրի։

ԳԷՈՐԳ ՂՈՒԿԱՍԵԱՆ

horiZon

HORIZON
Hebdomadaire arménien
Armenian Weekly
Publié par / Published by
Les Publications Arméniennes (1991)
3401, Olivar-Asselin
Montréal, Québec
Canada H4J 1L5

Abonnement annuel / Yearly subscription
Canada
2e classe - 2nd class: $80
plus applicable taxes
1re classe - 1st class: $95
États-Unis / USA
1re classe - 1st class: $95 US
Ailleurs / Elsewhere
1re classe - 1st class: $125 US

Administration / Publicité
Sylva Ehramdjian-Bachekjian
(General Manager)
Tél.: (514) 332-3757
E-Mail:sylva@horizonweekly.ca

Courrier de deuxième classe
/No. 40065294 / Second class mail
Dépôt légal: bibliothèques nationales du Québec et du Canada - ISSN 0708580X

Վարիչ Խմբագիր՝
Սեւակ Պէլեան
Վարչական պատասխանատու՝
Սիլվա Էհրամճեան
Աւագ խմբագիր՝
Վրէժ-Արմէն Արթինեան
Անգլերէն/Ֆրանսերէն՝ Վիգէն Աբրահամեան, Թինա Սիլահեան
Սրբագրիչ՝
Սոնա Թիթիզեան
Ծանուցումներու ձեւաւորում՝
Լորի Խաչերեան

Թորոնթոյի Ներկայացուցիչներ՝
Գրիգոր Հօթոյեան, (416) 494-1921
Ժագ Վարդեսեան, (416) 722-9225

Լուսանկարիչներ՝ Արմէն Ալեմեան, Մայք Թաշճեան, Իշխան Ղազարեան, Վազգէն Տէկիրմէնճաշ

Financé par le gouvernement du Canada
Funded by the Government of Canada
Canada

ARZ™ fine foods

the essence of mediterranean gourmet
since1989

Grocery Store | Bakery | Butchery | Café | Catering

NOW OPEN

Mississauga
720 Bristol Road West,
ON, L5R 4A5
(905) 502 9292

Scarborough
1909 Lawrence Ave East
ON, M1R 2Y6
(416) 755-5084

Scan Here To Check Out
Our Weekly Flyer At
www.arzfinefoods.com

Scan Here for Our
Catering Book At
www.arzfinefoods.com

For The Latest News And Deals Follow Us At:

www.arzfinefoods.com @arzfinefoods

Horizon, 3401, Olivar-Asselin, Montréal, Québec Canada H4J 1L5 Courrier de deuxième classe /No. 40065294 / Second class mail